

Z nami je potoval ves narod

Narodom in narodnostim Jugoslavije ni bilo nikoli nič podarjenega. Panonske ravnine, balkansko hribovje, beli alpski vrhovi, sinje Jadransko morje in svobodno sonce, ki vse to obseva, vse to smo si morali priboriti sami, celo pravico do lastnega obstanka, saj je imel sovražnik drugačne namene. Zgodovinski viharji so pometali z našimi predniki, tragedija za tragedijo je redčila njihove vrste in polnila njihova srca z gnevom. Le redko so se v tej temini zasvetila svobodna obzorja. Pa vendar so naši predniki vedeli, da ta morajo biti, da so namenjena tudi njim. Počasi je v njihova srca prodirala zavest, kako si bodo svobodo tudi ustvarili: le s trdno vero vase, v lastno kulturno, ustvarjalno in fizično moč in le v trdni povezanosti v narodnostni skupnosti, ki bo na načelih enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja sposobna kljubovati skupnemu sovražniku.

Praznovanje Dneva republike, rojstnega dneva nove Jugoslavije, je za nas prav zato tako pomembno, saj nas vedno znova spominja in opominja. Opominja nas na to, kaj se lahko zgodi, če se ne bomo zavedali zgodovinske odgovornosti do čuvaja vrednot, ki so pripeljale ljudsko vojsko do končne zma-

ge – do bratstva, edinstva in enakosti vseh narodov in narodnosti in kaj se lahko zgodi, če bi dopustili, da bi nacionalizem in iredentizem znova zasejal mržnjo v bratskih srcih.

Spominja pa nas na sve trpljenje in žrtve, ki so bile v ognju revolucije darovane, da lahko danes živimo v svobodni, neodvisni in socialistični Jugoslaviji. Tudi srečanje v Jajcu, na katerem je bila 29. novembra ustanovljena nova Jugoslavija, ni potekalo brez težav, saj so morale delegacije narodov Jugoslavije prehoditi na stotine kilometrov, med sovražnimi zasedami in ofenzivami, čez reke in gorovja, v snegu in mrazu.

Že to, da so skoraj vse delegacije brez nezdoljivosti prispele na dogovorjeno mesto je dokaz, kako brežhibna in velika je bila organizacijska sposobnost porajajoče se nove ljudske oblasti.

V slovenski delegaciji, ki se je udeležila zgodovinskega zasedanja v Jajcu, je bil tudi nedavno umrlí pesnik, pisatelj, publicist in kulturni delavec Edvard Kocbek. V knjigi Slovensko poslanstvo opisuje pot slovenske delegacije na zasedanje in potek samega zasedanja. Iz njegovega govora, ki ga je imel pred poslanci vseh jugoslovanskih narodov in glavnim stabom

narodnoosvobodilne vojske je čutiti, kako je vse poslance preveval duh zgodovinskega trenutka in teža odgovornosti, ki so jo v imenu naroda prevzeli nase:

„Enotno podobo je v malem nudila še prav posebej naša mnogovrstna delegacija, ko je odšla na pot, da se snide z vami, dragi tovariši. Predstavljala je kaj pisano družbo: drug za drugim smo šli vojak in civilist, aktivist in partizan, za delavcem je šel kmet, za slikarjem zdravnik, za pesnikom duhovnik. Šli

smo skozi nenehne nevarnosti, kilometer za kilometrom, podnevi in ponoči, edinstveno poslanstvo slovenskega ljudstva. Z nami je potoval ves narod, vsa njegova zgodovina, vse izkušnje, vsi njegovi cilji, z nami je potoval narodni genij. Moje oči so videle nad kolono pomenljiv žar, pred nami je šla svetla podoba kakor v Blokovi pesmi.”

Tudi novomeški rojak Božidar Jakac je bil član slovenske delegacije. Med potjo in na zasedanju je ustvaril več upodobitev oseb in dogodkov in tako ohranil potomcem dokument velike zgodovinske in umetniške vrednosti.

N. S.

B. Jakac: Odhod slovenske delegacije iz Kočevskega Roga. Visoka jedkanica.

VSEM ČLANOM KOLEKTIVA
IN VSEM DELOVNIM LJUDEM
PRISRČNO ČESTITAMO ZA

29. NOVEMBER
DAN REPUBLIKE

Še vedno zaostanek

Poročilo o poslovanju Gozdnega gospodarstva Novo mesto v obdobju od 1. januarja do 31. septembra 1982

Zaostanek v proizvodnji, ki je nastal pozimi, ob tričetrtletju še ni povsem odpravljen.

Za poslovni rezultat od 1. januarja do 30. septembra 1981 je značilno, da se nadaljujejo težnje, ki smo jih ugotavljali ob polletnem periodičnem obračunu. To pomeni, da fizični pokazatelji o proizvodnji in prodaji lesa, o zalogah in odkupu lesa še vedno kažejo zaostanek v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta, medtem ko finančni pokazatelji kažejo na znaten porast. To nas opozarja na precejšnjo inflacijo v tem obdobju. Tako je znašala gozdna proizvodnja družbenega sektorja v prvih devetih mesecih letos 101.707 m³ lesa, kar je za 4 odst. manj kot v enakem obdobju preteklega leta. Prodali smo 102.929 m³ lesa ali za 9 odst. manj. Žaganega lesa smo prodali 10.400 m³ ali 15 odst. manj, na zalogi je bilo 20.530 m³ lesa ali 15 odst. več kot lansko leto. Iz zasebnih gozdov smo pridobili 43.414 m³ lesa ali 2 odst. več in prodali 41.905 m³ ali 3 odst. manj kot lansko leto. Zaloga lesa v zasebnem sektorju znaša 3.171 m³ in je za 28 odst. večja kot lani. Podatki kažejo, da še vedno nismo uspeli nadoknaditi zaostanka, ki je nastal pozimi zaradi zelo neugodnih vremenskih razmer.

Tudi gozdarstvo bo primaknilo nekaj deviz več, kot je bilo načrtovano.

To pomeni, da v zadnjem tromesečju 1981 čakajo delavce gozdnega gospodarstva zelo zahtevne delovne naloge, saj je treba letos posekati za 11.000 m³ več lesa, kot je bilo prvotno načrtovano, oziroma posekati toliko, kot je bilo po rednih sečnih načrtih predvideno šele za 1983. To nalogo je dobilo gozdarstvo zaradi zelo neugodnih deviznobilančnih razmer v našem gospodarstvu. Tako bo tudi gozdarstvo prispevalo svoj delež k odpravi znanih deviznih težav. To naj bi dosegli bodisi z večjim izvozom lesa ali pa z večjimi dobavam domači predelovalni industriji, ki les uvaža, tako da bi ta zmanjšala uvoz lesa.

V dinarjih izražen uspeh je dober.

Uspehi gospodarjenja, merjeni z dinarji, so zadovoljivi, vendar so v dobri meri rezultat zelo močne inflacije v tem času. Tako znaša celotni prihodek 562 milijonov dinarjev ali za 56 odst. več kot lansko leto in 80

odst. načrtovanega za tekoče leto. Celotni prihodek nastaja s plačilom naših izdelkov ali opravljenih nalog. Letos nam nekateri kupci ne plačujejo redno in se likvidnost slabša. To velja predvsem za Industrijo motornih vozil Novo mesto, ki je eden naših največjih kupcev.

Vendar so bile obveznosti ob zaključku obdobja, za katero se sestavlja periodični obračun, povečani poravnane. Težave s plačili pa so bile predvsem znotraj obračunskih obdobji.

Materialni stroški so se povečali več kot celotni prihodek

Materialni stroški letos hitreje rastejo kot celotni prihodek. Njihov indeks znaša 168, kar je za 12 odstotkov več od gibanja celotnega prihodka. Med materialne stroške štejemo tudi stroške odkupa lesa, ki so letos narasli za 56 odst., kar pomeni, da le-ti bistveno niso vplivali na hitrejšo povečanje materialnih stroškov v primerjavi s celotnim

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO V obdobju od 1.1.1981 do 30.9.1981 v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta in planom 1981

Zap. št.	Elementi	Doseženo od 1.1.-30.9.80.	Plan 1981	Doseženo od 1.1.-30.9.81.	Indeks dos.81/80	Indeks dos.81/pl.
1.	Celotni prihodek	360.246.134,66	697.563.176,00	562.130.110,69	156	80
2.	Materialni stroški	128.781.250,00	312.488.688,00	216.834.091,38	168	69
3.	Amortizacija	9.114.948,00	15.804.506,00	13.197.012,00	144	83
4.	Dohodek /1-2-3/	222.349.936,66	369.269.982,00	332.099.007,31	149	89
5.	Obveznosti iz dohodka	81.497.791,50	142.552.724,00	117.873.119,20	145	83
6.	Čisti dohodek /4-5/	140.852.145,16	226.717.258,00	214.225.888,11	152	94
7.	Za osebne dohodke	77.011.754,50	139.302.860,00	104.079.448,05	135	74
8.	Za sklade skupaj /6-7/ali /9+10+11+12/	63.840.570,66	87.414.398,00	110.146.440,06	173	126
9.	Za poslovni sklad	46.620.318,32	58.822.019,00	89.319.964,41	192	152
10.	Za sklade skupne porabe-prosti del	7.329.751,39	7.663.630,00	7.861.931,95	107	102
11.	Za sklade skupne porabe- stanovanj.del	4.602.697,65	- 12.211.599,00	5.060.774,40	109	41
12.	Za rezervni sklad	5.237.803,30	- 8.717.150,00	7.903.769,30	150	90
13.	povpr.zaposl.	666	138	735	110	99
14.	Povprečni neto OD	9,034	11,011	12,068	134	110
15.	Izplačilo sred.skupne porabe-prosti del	5.528.647,05		5.654.141,85	102	

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO V OBDOBJU OD 1.1.1981 DO 30.9.1981

Zap. št.	Elementi	Skupaj GG	TOZD NOVO MESTO	TOZD STRAŽA	TOZD PODTURN	TOZD ČRMOŠNJICE	TOZD ČRNOVELJ
1.	Celotni prihodek	562.130.110,69	70.613.647,20	74.152.142,88	84.003.614,51	50.075.374,70	43.273.355,85
2.	Materialni stroški	216.834.091,38	23.627.022,00	17.202.076,05	16.928.778,70	13.760.632,25	12.893.447,50
3.	Amortizacija	13.197.012,00	1.870.553,00	1.569.045,00	1.648.277,00	1.693.292,00	1.372.312,00
4.	Dohodek (1-2-3)	332.099.007,31	45.116.072,20	55.381.021,83	65.426.558,81	31.621.450,45	29.007.596,35
5.	Obveznosti iz doh. (zak. + pog.)	117.873.119,20	16.444.244,90	15.532.716,05	23.607.167,50	12.945.192,20	10.331.905,85
6.	Čisti doh. (4-5)	214.225.888,11	28.671.827,30	39.848.305,78	41.819.391,31	21.676.258,25	18.675.690,50
7.	Za osebne dohodke	104.079.448,05	13.548.796,10	14.257.094,35	13.718.102,75	10.680.281,05	12.611.334,45
8.	Za sklade (skupaj)	110.146.440,06	15.123.031,20	25.591.211,43	28.101.288,56	10.995.977,20	6.064.356,05
9.	Izguba	-	-	-	-	-	-
10.	Za rezervni sklad	7.903.769,30	1.127.901,80	1.384.525,55	1.635.663,95	865.536,25	725.189,90
11.	Za poslovni sklad	89.319.964,41	12.527.926,30	22.655.477,18	24.884.170,96	8.916.376,70	3.926.520,10
12.	Za sklade skupne porabe-prosti del	7.861.931,95	972.000,00	864.000,00	900.000,00	711.000,00	846.000,00
13.	Za sklade skupne porabe- stan. del	5.060.774,40	695.203,10	689.208,70	681.453,65	503.064,25	566.646,05
14.	Povpreč.št.zaposlenih	735	108	101	102	78	94
15.	Povprečni neto OD	12,068	11,910	11,865	11,855	11,593	11,238

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO V OBDOBJU OD 1.1.1981 DO 30.9.1981

Zap. št.	Elementi	TOZD GRADNJE	TOZD VRTN. IN HORTIK.	TOK NOVO MESTO	TOK ČRNOVELJ	TOK TREBNJE	DSSS
1.	Celotni prihodek	48.126.692,30	16.500.649,00	74.740.989,45	53.549.686,25	25.684.250,20	21.410.108,35
2.	Materialni stroški	26.595.534,18	7.721.229,15	48.590.345,85	32.354.189,30	12.578.878,75	4.777.948,65
3.	Amortizacija	3.403.128,00	739.424,00	1.507.709,00	247.500,00	338.836,00	683.927,00
4.	Dohodek (1-2-3)	18.128.030,12	8.539.995,85	26.215.554,60	20.947.987,95	12.766.526,45	15.948.232,70
5.	Obveznosti iz doh. (zak. + pog.)	4.950.182,25	1.952.726,70	13.442.621,40	10.057.518,25	5.480.648,30	3.128.195,80
6.	Čisti doh. (4-5)	13.177.847,87	6.587.269,15	12.772.933,20	10.890.469,70	7.285.878,15	12.820.036,90
7.	Za osebne doh.	9.328.946,10	4.604.471,35	6.852.561,95	4.390.843,45	3.587.846,60	10.499.169,90
8.	Za sklade (skup.)	3.848.901,77	1.982.797,80	5.920.351,25	6.499.626,25	3.698.031,55	2.320.867,00
9.	Izguba	-	-	-	-	-	-
10.	Za rezervni sklad	453.200,75	213.499,90	655.388,35	523.699,70	319.163,15	-
11.	Za poslovni sklad	2.459.770,42	1.241.524,15	4.508.481,40	5.439.431,95	2.962.285,25	-
12.	Za sklade skupne porabe-prosti del	495.000,00	306.000,00	387.000,00	324.000,00	243.000,00	1.813.931,95
13.	Za sklade skupne porabe- stan. del	440.930,60	221.775,75	369.481,50	212.494,60	173.583,15	506.935,05
14.	Povpreč.št.zaposl.	55	34	43	33	27	60
15.	Povprečni neto OD	13,303	11,308	13,323	11,729	11,621	14,874

prihodkom. Najhitreje so med materialnimi stroški naraščali stroški porabljenega materiala (indeks 176 odst.), kar pomeni, da so se predvsem rezervni deli v tem obdobju izredno podražili (zlasti zaradi lanske devalvacije dinarja).

Amortizacija znaša 13 milijonov dinarjev in je za 44 odst. večja kot lani. Tako povečanje je rezultat lanske revalorizacije osnovnih sredstev in cene letos nabavljenih strojev. Letos je bilo namenjenih za nova osnovna sredstva 38 milijonov dinarjev, kar je v skladu s sprejetim investicijskim planom. Ta osnovna sredstva smo skoraj v celoti plačali sami, saj nam zaradi izrednih težav v gospodarstvu, predvsem pa v novomeški občini, ni uspelo pri poslovnih bankah pridobiti dodatnih sredstev za investicijska vlaganja.

Osebnih dohodkov delimo v skladu z družbenimi dogovori

Dohodek dobimo tako, da od celotnega prihodka odštejemo materialne stroške in amortizacijo obračunano po zakonu predpisanih stopnjah. V našem gospodarskem sistemu je dohodek zelo važna ekonomska kategorija, saj so po družbenem dogovoru o uresničitvi družbene usmeritve dohodka tudi osebni dohodki vezani na gibanje dohodka. Po določilih družbenega dogovora naj bi osebni dohodki zaostajali 5 odst. za dohodkom, če dohodek narašča po stopnji od 30 do 40 odstotkov. Če dohodek narašča po nižji stopnji, je zaostajanje osebnih dohodkov manjše, če pa narašča po višji stopnji, je zaostajanje osebnih dohodkov primerno večje. Naša delovna organizacija je letos sklenila sporazum, po katerem obravnavamo delovno organizacijo kot celoto pri sprejemanju družbenega dogovora o delitvi osebnih dohodkov, kar pomeni, da lahko posamezni tozdi presežejo dogovorjeni OD na račun drugih tozdov, vendar niso kršilci, če delovna organizacija kot celota ni kršilec družbenega dogovora. V tem periodičnem obračunu smo se pri delitvi osebnih dohodkov na ravni delovne organizacije držali določil omenjenega dogovora.

Za osebne dohodke 35, za sklade pa kar 73 odstotkov več!

Iz dohodka smo dolžni poravnati obveznosti, ki so samoupravno ali pa zakonsko opredeljene. Poleg obveznosti za financiranje delovne skupnosti skupnih služb, sredstev za

biološka vlaganja in sredstev za izravnavo različnih naravnih in proizvodnih pogojev v družbenem sektorju gozdarstva sodijo med obveznosti iz dohodka še obveznosti, ki se nanašajo na financiranje splošne in skupne porabe. Obveznosti iz dohodka

so bile od lanskega leta večje za 45 odstotkov.

Ko poravnamo obveznosti iz dohodka, ki smo jih prej omenili, dobimo čisti dohodek, katerega namenimo za izplačilo osebnih dohodkov in za formi-

ranje skladov. Za osebne dohodke smo namenili 104 milijone dinarjev ali za 35 odst. več, za sklade pa smo namenili 110 milijonov dinarjev ali 73 odstotkov več kot lani.

MILAN DRAGIŠIČ, dipl. oec.

Gozdnogojitvena dela

V zadnjem četrtletju bitka za izpolnitev plana

Do konca oktobra smo v družbenih gozdovih porabili za gozdnogojitvena dela 24,5, v zasebnih pa 11,2 milijonov dinarjev. Če za primerjavo z načrtom gojitvenih del v letu 1981 vzamemo denarno vrednost, potem smo opravili v družbenih gozdovih 63, v zasebnih pa 51 odstotkov načrtovanih del.

Čeprav v družbenih gozdovih ostaja za zadnje četrtletje kar tretjina gozdnogojitvenih del, je za izpolnitev načrtov veliko več možnosti kot na področju zasebnega sketorja. Opraviti kar polovico vseh del v zadnjih treh mesecih, bo prav gotovo zelo težka naloga, za izpolnitev katere se bodo morali vsi delavci obratovati za kooperacijo pošteno potruditi. Izvršitev vseh načrtovanih gozdnogojitvenih in varstvenih del ni namreč nič manj pomembna dolžnost, kot les posekati in ga oddati na trg.

Po načrtu moramo v družbenih gozdovih letos pogozditi 74 hektarov, pri čemer je upoštevano osnovno pogozdovanje in osnovanje nasadov. Do konca septembra smo pogozdili 33 ha ali 44 odstotkov načrtovanega. Glede na to, da je jesen najprimernejši čas za pogozdovanje,

še ni nič zamujenega, in predvidevamo, da bo načrt do konca leta dosežen. Z umetnimi gnojili so bili nasadi gnojeni na 59 hektarih. Od 680 hektarov načrtovane nege nasadov, mladja in gošče je negovanih 437 hektarov ali 64 odstotkov. Glede na to, da bo jeseni nujno predvsem pogozdovanje, bo načrt nege težko izpolniti. Zelo pomembno je (tako za izboljševanje sestojev kakor tudi za pridobivanje lesa) redčenje. Vse pa

kaže, da je prav to ena šibkejših točk uresničevanja našega letošnjega načrta. Doslej smo namreč redčenje opravili na 307 hektarih (od načrtovanih 723 je to le 42 odstotkov). Ob naštetih delih smo opravili še vrsto drugih negovalnih in varstvenih del, ki pa so manjša po obsegu in pomembnosti. Naj omenimo le še posek slučajnih pripadkov, ki jih je razmeroma veliko, blizu 15.000 m³; ti so vsaj deloma še posledica žledoloma.

(Nadaljevanje na str. 100)

Skupna vrednost vseh gozdnogojitvenih del	po načrtu	po obračunu do konca septembra
a/ družbeni gozdovi	38.771.901 din	24.527.841 din
Delež v odstotkih:		
TOZD Novo mesto	26	19
" Straža	15	19
" Podturn	14	15
" Črmošnjice	12	15
" Črnomelj	28	28
Trebnje	5	4
b/ zasebni gozdovi:		
Delež v odstotkih:		
TOK Novo mesto	46	45
TOK Črnomelj	41	38
TOK Trebnje	13	17

Izkoriščanje gozdov in blagovna proizvodnja do konca oktobra

Do konca oktobra smo posekali 119.307 m³ lesa (planirano 134.215 m³), odkupili pa 45.262 m³ lesa (planirano 58.999 m³). Strukturo ter primerjavo s planom in z 1980. letom prikazujemo v naslednji tabeli:

	iglavci m ³	listavci m ³	drva m ³	skupaj m ³
družbeni gozdovi				
- doseženo do konca oktobra 1981	51.302	51.328	16.677	119.307
- doseženo do konca oktobra 1980	53.335	50.148	17.144	120.627
- planirano 1981	50.419	62.489	21.307	134.215
- indeks (dosež.:plan.)	102	82	78	89
zasebni gozdovi				
- doseženo do konca oktobra 1981	8.446	32.395	4.421	45.262
- doseženo do konca oktobra 1980	9.856	31.328	3.338	44.522
- planirano 1981	10.968	44.481	3.550	58.999
- indeks (dosež.:plan.)	77	73	125	77

Posamezni TOZD in TOK pa so plan proizvodnje do konca oktobra izpolnili takole:

TOZD Novo mesto	78 odst.
TOZD Straža	88 odst.
TOZD Podturn	95 odst.
TOZD Črmošnjice	92 odst.
TOZD Črnomelj	87 odst.
TOK Trebnje (družb.)	95 odst.
TOK Novo mesto	81 odst.
TOK Črnomelj	76 odst.
TOK Trebnje	64 odst.

(Nadaljevanje z 99. str.)

Kot že omenjeno, je uresničevanje načrta gojitvenih del v zasebnih gozdovih po tričetrtletju v večjem zaostanku kot v družbenih. Za primerjavo dajemo podatke za enaka pomembnejša dela kot v družbenih gozdovih. Pogozdovanje, osnovno in na intenzivnih nasadih, je bilo opravljeno na 51 hektarih (za leto je načrtovanih 99 ha), kar pomeni, da je ostalo za jesensko pogozdovanje 48 hektarov; to bo v jesenski sezoni pogozdovanja možno nadoknaditi. Slabše pa je glede

nege mladja, nasadov in gošče, kjer je od planiranih 360 hektarov doseženih le 147 ha (ali 41 odstotkov). Skoraj nedosegljiv je tudi zaostanek pri redčenju (pri tem združujemo prvo in drugo redčenje skupaj), ki smo ga načrtovali 210, uresničili pa le 71 ha (ali 34 odstotkov)

Posamezne temeljna organizacije so do konca septembra dosegle načrt gozdnogojitvenih del (izraženo v odstotkih) takole:

TOZD Gozdarstvo Novo mesto	45
TOZD Gozdarstvo Straža	80
TOZD Gozdarstvo Podturn	72
TOZD Gozdarstvo Črmošnjice	79
TOZD Gozdarstvo Črnomelj	62
TOK Gozdarstvo Trebnje (družb.)	53
TOK Gozdarstvo Trebnje (zas.)	65
TOK Gozdarstvo Novo mesto	50
TOK Gozdarstvo Črnomelj	65

V zgornjih tabelah niso upoštevani stroški za odkazovanje lesa.

V družbenih gozdovih je za opraviti več kot polovico vseh

del (54 odst.) le v dveh tozdih (Novo mesto in Črnomelj), zato je tudi razumljivo, da bodo prav v teh temeljnih organizacijah imeli pri uresničevanju načrta največje težave.

TOZD Gozdarstvo Črmošnjice:

ZAOSTANEK JE NADOKNADEN

Program dela in izvrševanje plana proizvodnje za 1981

Čeprav je bilo uresničevanje plana za 1981 v začetku leta zaradi slabega vremena in odhoda delavcev v Brkine ogroženo predvsem glede oddaje lesa, so se razmere v proizvodnji v kasnejših mesecih (do 30. septembra, ko smo sprejemali poročilo o poslovnem uspehu delovne organizacije in tozda), bistveno izboljšale. Res je, da je poslovni uspeh v veliki meri odraz cen na tržišču, a je res tudi, da so se delavci tozda močno potrudili, da so predvideni plan do konca meseca oktobra dosežali z 91 odstotki (v sečnji) in da bodo v kratkem opravljena tudi vsa gojitvena dela. Zaradi povečanja plana proizvodnje (1100 m³) in že prej omenjenih zastojev je delavski svet tozda, zato da bi zagotovil uresničenje letnega načrta, septembra sprejel sklep o delu ob vseh prostih sobotah za delavce v sečnji, spravi in za operative delavce. To bo veljalo, če bo potrebno, tudi za meseca november in december.

Na zboru delavcev smo se 30. oktobra seznanili s celotnim planom poslovanja, ga primerjali z že doseženim in sklenili, da bomo ukrenili vse potrebno, da bo letni načrt uresničen.

Zbor delavcev in delavski svet tozda sta skupaj z izvršnim odborom sindikata, OO ZK in komisijo za OD obravnavala poslovni uspeh DO in tozda po posameznih elementih obračuna. Po razpravi je bil poslovni uspeh tozda in DO za obdobje od 1. januarja do 30. septembra 1981 (v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta in s planom za leto 1981) potrjen.

POSLOVNI USPEH TOZD "GOZDARSTVO" ČRMOŠNJIČICE V OBDOBJU OD 1.1.1981 DO 30.9.1981 V PRIMERJAVI Z ISTIM OBDOBJEM PRETEKLEGA LETA IN S PLANOM 1981

Zap. št.	Elementi	Doseženo od		Indeks		
		1.1.80-30.9.80	Plan 1981	1.1.81-30.9.81	dos.81/80	dos.81/pl.
1.	Celotni prihodek	35.276.007,70	60.104.542,00	50.075.374,70	142	83
2.	Materialni stroški	8.970.667,35	16.567.797,00	13.760.632,25	153	83
3.	Amortizacija	1.503.564,00	2.225.900,00	1.693.292,00	113	76
4.	Dohodek (1-2-3)	24.801.776,35	41.310.845,00	34.621.450,45	140	84
5.	Obveznosti iz dohodka	10.303.607,80	17.163.898,00	12.945.192,20	126	76
6.	Čisti dohodek (4-5)	14.498.168,55	24.146.947,00	21.676.258,25	150	90
7.	Za osebne dohodke	9.565.266,80	14.706.927,00	10.680.281,05	112	73
8.	Za sklade skupaj (6-7 ali 9+10+11+12)	4.932.901,75	9.440.020,00	10.995.977,20	223	117
9.	Za poslovni sklad	2.879.680,40	6.376.038,00	8.916.376,70	310	140
10.	Za rezervni sklad	620.044,40	1.032.771,00	865.536,25	140	84
11.	Za sklad skupne porabe - prosti del	869.030,00	711.000,00	711.000,00	82	100
12.	Za sklad skupne porabe - stan. del	564.146,95	1.320.211,00	503.064,25	89	38
13.	Povpr.št. zaposlenih	86	81	78	91	96
14.	Povpr. neto OD	8.864	15.131,00	11.593,00	131	77
15.	Izpl.sred.skup.por.-prosti del	521.838,55		449.826,25	86	

TOZD Gozdarstvo Novo mesto:

DEVET MESECEV JE ZA NAMI

POSLOVNI USPEH TOZD "GOZDARSTVO" NOVO MESTO v obdobju od 1.1. do 30.9.1981. v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta in planom za leto 1981

Zap. št.	Elementi	Doseženo od		Indeks		
		1.1.-30.9.80.	Plan 1981	1.1.-30.9.81.	dos.81/80	dos.81/pl.
1.	Celotni prihodek	45.762.894,82	85.530.316,00	70.613.647,20	154	83
2.	Materialni stroški	11.846.496,25	35.536.477,00	23.627.022,00	200	67
3.	Amortizacija	1.552.722,00	2.473.569,00	1.870.553,00	121	76
4.	Dohodek (1-2-3)	32.363.676,57	47.693.270,00	45.116.072,20	140	95
5.	Obveznosti iz dohodka	9.776.433,55	16.581.243,00	16.444.244,90	168	99
6.	Čisti dohodek (4-5)	22.587.243,02	31.112.027,00	28.671.827,30	127	92
7.	Za osebne dohodke	10.936.502,50	19.483.641,00	13.548.796,10	124	70
8.	Za sklade skupaj (6-7 ali 9+10+11+12)	11.650.740,52	11.628.386,00	15.123.031,20	130	130
9.	Za poslovni sklad	9.073.429,72	7.842.515,00	12.327.926,30	136	157
10.	Za rezervni sklad	809.091,90	1.192.330,00	1.127.901,80	140	95
11.	Za sklad skupne porabe - prosti del	1.091.340,00	990.000,00	972.000,00	89	98
12.	Za sklad skupne porabe - stanov.del	676.878,90	1.603.541,00	695.203,10	103	43
13.	Povpr.št.ev.zaposl.-k.mes.	108	110	108	100	98
14.	Povprečni neto OD	8.468	14.760	11.310	133	77
15.	Izpl.sred.skup.porabe-prosti del	931.941,90		776.624,35	83	

Poslovni uspeh gospodarjenja v našem tozdu je za preteklo obdobje ugoden tako po količini kot po finančnem rezultatu.

Sečnja je bila dosežena 75-odstotno, kar je z ozirom na močan žled v revirjih Hmeljnik, Radoha in Gorjanci zelo ugodno. Iz poškodovanega drevja smo izdelali 5.200 m³ lesa.

Sečnja podrtega in poškodovanega drevja je strokovno zahtevnejša, zaradi česar je bil tudi učinek manjši. To se je odrazilo tudi v delnem zaostanku pri opravljanju gojitvenih del v revirjih, kjer smo sekali poškodovano drevje. Računamo, da bomo ta izpad do konca leta nadoknadili, če le ne bo preveč nagajalo vreme.

Proizvodnja na žagi poteka po planu in je ugodna tako po količini kot po finančni plati. V kolikor ne bo do konca leta

večjih zastojev, bo prihodek žage še ugodnejši in bo pomemben del skupnega prihodka tozda.

Materialnih stroškov smo imeli manj kot smo načrtovali, kar je ob povišanih cenah storitev, nabavljenega materiala in lesa za žago še posebno pomemben dosežek.

Poslovni uspeh smo obravnavali delno po deloviščih in na seji delavskega sveta naše temeljne organizacije ter ga potrdili. Zaradi bojzani, da bi ob slabem vremenu v zadnjih dveh mesecih plana ne mogli v celoti uresničiti, je delavski svet sprejel tudi sklep, da je za vse delavce obvezno delo ob prostih sobotah in da do nadaljnjega tudi ne bomo izkoriščali letnih dopustov.

VLADO PAVEC, dipl. inž.

Žaga v Pogancih je tudi pripomogla, da je bil poslovni uspeh TOZD Gozdarstvo Novo mesto ob tričetrletju tako ugoden. Fotografiral je Jure Krampelj leta 1978, ko so rekonstruirali transportne naprave.

Previdnost - kljub dobrim rezultatom

Ob letošnjih obračunih mislimo na poslovanje v prihodnjem letu.

Tudi devetmesečni periodični obračuni vseh temeljnih organizacij kažejo, da bomo letos zaključili z boljšimi poslovnimi rezultati, kot smo jih načrtovali.

Čeprav so v zadnjem obračunskem poročilu izkazani zelo dobri rezultati letošnjega poslovanja v primerjavi z lanskim, saj na ravni delovne organizacije beležimo za poslovni sklad indeks 192, še vedno ne smemo biti prepričani, da je prav vse v najlepšem redu. Opozoriti moramo vsaj na dve stvari: na gospodarsko krizo in na sistem medsebojno povezanih kazalnikov uspešnosti poslovanja.

Kar zadeva gospodarsko krizo, moramo v prihodnje računati s slabšimi možnostmi poslovanja. Omenil bom samo nekaj dogajanj, ki so se pojavila zadnje čase: IMV postaja vedno večji dolжник, pritiski na povečanje poseka od zunaj, očitki vsem gozdarjem nad poslovnim obnašanjem in ne na zadnje se obeta nižja rast prodajnih cen lesa. S tem hočem povedati, da moramo letošnje dobre rezultate izkoristiti tako, da bodo pripomogli tudi k boljšemu poslovanju v prihodnjem letu.

Kazalniki uspešnosti povedo več.

V zvezi s kazalniki uspešnosti moramo najprej poudariti, da so računovodsko izkazani rezultati poslovanja sicer točni, toda sodbe o poslovnem uspehu temeljnih organizacij, ki smo jih

Izkazovanje in presojanje rezultatov poslovanja za devetmesečno razdobje 1981

oblikovali na podlagi izračunanih indeksov, pa le niso prave.

Do prave sodbe o uspehu se lahko dokopljemo samo na podlagi koeficientov ali kazalnikov uspešnosti. Po predpisih jih moramo v zaključnih računih izkazovati kar osemnajst. V periodičnih obračunih pa bi lahko zajeli samo nekatere.

Razlika med družbenim in zasebnim sektorjem.

V tem sestavku bomo prikazali način presojanja rezultatov poslovanja na osnovi indeksov, ki jih zajema devetmesečno obračunsko poročilo, in na podlagi koeficientov, ki jih prikazujemo v priloženi preglednici. Naš osnovni namen je, da prikazemo zgoščeno in pravo sodbo o uspehu letošnjega devetmesečnega poslovanja na ravni delovne organizacije in za pet tozdov, ki gospodarijo z družbenimi gozdovi. Ta razčlenitev je za presojanje rezultatov na ravni delovne organizacije nujna zaradi nekaterih posebnosti, kot so:

– tozdi predstavljajo z vidika proizvodnega procesa večji del GG, medtem ko TOK pretežno poslujejo kot trgovska podjetja, zato ves odkupljen les štejemo med materialne stroške, ki pri analiziranju materialnih stroškov na ravni delovne organizacije popolnoma zameglijo pravo stanje,

– ustvarjeni dohodek TOK je po pravem skupni dohodek delavcev in kooperantov,

– tozde še vedno povezujejo (neenaki) pogoji gospodarjenja, zaradi katerih vsak tozd ne more deliti svojega dohodka,

– prelivanje dohodka med tozdi je možno, med TOK kakor tudi med TOK in tozdi pa ne.

Potrebno je upoštevati spremembe

V priloženi tabeli pod naslovom „oblikovanje in razporejanje dohodka“ vidimo, da so indeksi rezultatov poslovanja na ravni delovne organizacije, tj. za GG, precej drugačni od tozdov.

Če pričnemo s celotnim prihodkom (na začetku preglednice), vidimo, da znaša indeks za celotni prihodek 156 za GG in 142 za tozde gozdarstva. Celotnega prihodka nismo mogli povečati za 56 odstotkov v primerjavi z lanskim, ker so se prodajne cene gozdnih sortimentov povečale v poprečju za 53 odstotkov, obseg proizvodnje je nižji za okoli 4 odstotke, struktura gozdnih sortimentov je znatno slabša, cene ostalim storitvam pa tudi niso veliko porastle. Indeks 142 za tozde gozdarstva je točen, za GG pa znaša približno 146. Izračunamo ga tako, da najprej zmanjšamo celotni prihodek GG za toliko, kolikor znaša medtozdovska realizacija kamion-

skih storitev, in šele potem primerjamo letošnji celotni prihodek GG z lanskim. Z združitvijo avtoparka in priključitvijo k tozdu Gradnje smo povečali celotni prihodek tozdu gradnje in s tem GG, tozdom in TOK materialne stroške, dohodek na ravni delovne organizacije pa je ostal nespremenjen.

Naslednji rezultat poslovanja je dohodek, pri tem pa že vidimo razliko med izkazanim indeksom in koeficientom ali kazalnikom.

Dohodek na enega delavca

Indeks dohodka za GG znaša skoraj 146, za tozde gozdarstva pa samo 140. Na podlagi teh dveh indeksov smo oblikovali sodbo o uspehu poslovanja, da so tozdi gozdarstva slabše gospodarili od ostalih temeljnih organizacij. Zdaj pa pogledimo v preglednici vrsto št. 1 (pod naslovom „kazalniki uspešnosti“). Vidimo, da znaša indeks dohodka na delavca ali indeks dveh koeficientov za GG 144 in za tozde gozdarstva skoraj 147. Slika gospodarjenja je ravno obratna od prejšnje. Pravilno sklepamo, če rečemo, da so delavci tozdov gozdarstva svoj dohodek bolj povečali, kot pa smo ga vsi delavci skupaj na ravni GG – ne pa nasprotno.

Akumulacijo primerjamo z vloženimi poslovnimi sredstvi

V večjem dohodku na delavca še ne moremo videti boljšega uspeha poslovanja in to ne gle-

(Nadaljevanje na str. 102)

de na okoliščine, v katerih delamo. Pri tem moramo misliti zlasti na vlogo poslovnih sredstev. Boljša opremljenost s poslovnimi sredstvi omogoča večji dohodek na delavca. Kako smo gospodarili s poslovnimi sredstvi in kakšno je njihovo povečanje, nam pove naslednji, to je drugi koeficient ali kazalnik donosnosti poslovnih sredstev. Izračunamo ga tako, da primerjamo akumulacijo s poslovnimi sredstvi. Akumulacija vsebuje rezervni in poslovni sklad, poslovna sredstva pa osnovnin obratna sredstva ter finančne naložbe. Iz preglednice je razvidno, da znaša indeks omenjenih koeficientov za GG 135, za tozde gozdarstva pa 153. Ko smo razpravljali o devetmesečnem obračunu, smo se opirali samo na indeks, ki je v preglednici prikazan v vrsti „1 ostanek čistega dohodka“ pod naslovom „oblikovanje in razporejanje dohodka“ in predstavljata začasno akumulacijo. Indeks akumulacije za GG znaša kar 184,7 za tozde gozdarstva pa 195,4. Na podlagi tako visokih indeksov ostanka čistega dohodka za rezervni in poslovni sklad se vsiljuje vprašanje, kam bomo dali 9,7 milijard starih dinarjev v primerjavi z lanskimi 5,3 milijardami. Važnejše odgovore na zanimivo vprašanje (zanimivo zato, ker je ta denar tudi naš) lahko takoj zapišemo:

– Ko presojamo poslovni rezultat (akumulacijo), moramo izhajati iz kazalnika uspešnosti akumulacije na poslovna sredstva, katerega indeks za GG znaša 135, kar pomeni, da letošnjih 9,7 milijard in lanskimi 5,3 milijard ni 1,84-krat več, ampak samo 1,35-krat več, če upoštevamo povečanje premoženja, ali drugače povedano, pri velikem znesku moramo računati tudi z visoko nflacijo.

– Del akumulacije moramo nameniti za rezerve, del pa za odplačilo najetih bančnih kreditov.

– V okviru poslovanja sklada moramo predvideti kredite za razvoj nerazvitih republik in Kosova ter sredstva za razvoj infrastrukture (za ceste, luke, železnice).

– Ker predpisana minimalna amortizacija ne zadošča za enostavno reprodukcijo, moramo predvideti še dodatno amortizacijo.

– Del akumulacije, ki nam po predvideni enostavni reprodukciji še ostane, pa lahko namenimo dodatno za poslovni sklad ali razširjeno reprodukcijo in dodatno za osebne dohodke.

Rezultati poslovanja za devetmesečno razdobje 1981

Elementi	gozdno gospodarstvo		TOZD-i gozdarstva		81 80	
	1980	1981	1980	1981		
I. OBLIK IN RAZP. DOH.						
+ Prihod. in prod. g. s.						
+ Ostali prihodi						
= ČELOJNI PRIHODEK	360.246.134	562.130.111	156,0	226.363.470	322.118.135	142,3
- Material. stroški	128.781.250	216.834.091	168,4	54.797.170	84.411.956	154,0
- Amortizacija	9.114.948	13.197.012	144,8	7.674.147	8.153.479	106,2
= DOHODEK	222.709.752	332.099.007	145,8	163.892.153	229.552.700	140,1
- Prisp. in d. iz doh.	25.425.417	35.524.702	139,7			
- Del DOH. za OSS	14.910.763	21.410.168	143,6			
- Prisp. za vlag. v g.	38.523.585	57.616.889	149,6			
- Renta	3.538.027	3.321.420	94,0	3.538.027	3.321.420	
= ČISTI DOHODEK	145.311.960	214.225.888	147,4	102.661.097	150.691.472	146,8
- OSEB. DOH. (kortig.)	79.386.300	104.079.448	138,1	51.111.880	64.815.607	126,8
- Skl. skup. p. - prosti	7.329.751	7.861.932		4.966.880	4.293.000	
- Skl. sk. p. - stan.	4.602.697	5.060.774		3.257.898	3.135.574	
= 1. OSTANEK-AKUMULAC.	52.638.731	97.223.734	184,7	40.144.744	78.447.290	195,4
- Za rezerv. sklad	5.237.803	7.903.765	151,0	4.097.301	5.738.817	140,1
- Za poslov. sklad za zagotov. enostav. reprodukcije						
= 2. OSTANEK ČIST. DOH.						
- Dodatno za OD						
- " za skl. sk. p.						
- " za posl. skl.						
+ St. zaposl. iz ur	700	707	101,0	488	466	95,5
+ Vlož. posl. sred.	331.713.733	460.161.706	138,7	220.125.509	280.781.351	127,6
= ZDRUŽ. DELA IN SRED.						
PRI PRIDOB. DOHODKA						
II. KAZALNIKI USPEŠNOSTI						
1. DOHODEK DELAVCI	325.300	469.730	144,4	335.845	492.602	146,7
2. AKUMULACIJA POSLOV. SREDSTVA	16,0	21,1	135,3	18,2	27,9	153,3
3. OSEBNI DOHODKI DELAVCI	107.695	147.212	136,7	104.737	139.089	132,6

Smotrno deliti ostanek dohodka

Iz zadnjega odgovora izhaja spoznanje, da je delitev čistega dohodka na osebne dohodke in sklade odločanje o tem, kaj je bolj smotrno: povečati poslovna sredstva oziroma naše premoženje, ki se bo v prihodnosti obrestovalo, ali pa vse zapraviti danes in ne poskrbeti za jutri. Prav gotovo je, da se dobro poslovanje izraža v rasti akumulacije na poslovna sredstva in v rasti osebnih dohodkov na delavca. Ne more se potemtakem povečati osebni dohodek na delavca, če gre to na škodo akumulacije na poslovna sredstva, niti povečati akumulacija na poslovna sredstva, če gre to

preveč na škodo osebnih dohodkov na delavca.

Zato pogledajmo še tretji koeficient, ki je izkazan v preglednici, ali kazalnik osebnega dohodka na delavca.

Za devetmesečno obdobje znaša rast osebnih dohodkov kot absolutne vrednosti 30,3 odstotkov za GG in 19,4 odstotkov za tozde gozdarstva, kar je prikazano v prvem delu preglednice. Rast osebnih dohodkov na delavca pa znaša 36,7 za GG in 32,8 odstotkov za tozde gozdarstva. Nižja rast OD pri tozdih gozdarstva je posledica izločitve in združitve avtoparka.

Iz preglednice je razvidno, da imamo namen predstaviti samo

3 kazalnike uspešnosti, ki nam omogočajo presojanje rezultatov poslovanja na ravni delovne organizacije in tozdov gozdarstva. V večini se delavci zanimamo za kazalnik, ki pove, koliko čistega dohodka je bilo razdeljenega med delavce. Če ga je odpadlo več naosebne dohodke, kot smo pričakovali, smo prav gotovo lahko sklepali, da smo dobro poslovali. Tako ugotovimo, da se je splačalo združiti delo in sredstva pri pridobivanju dohodka.

Ne samo za delitev

Bolj gospodarno pa je, če se ne zanimamo samo za razporejanje, temveč tudi za pridobivanje dohodka. Če združujemo delo s sredstvi (ko pridobivamo dohodek), potem moramo vedeti glavne dejavnike doseganja rezultatov poslovanja v delavcih in v poslovnih sredstvih. Iz tega sledi spoznanje, da za presojanje rezultatov poslovanja potrebujemo vsaj tri kazalnike, ki so medsebojno povezani in soodvisni.

Če sedaj povežemo med seboj kazalnike, ki so izkazani v preglednici, dobimo naslednjo sliko o uspešnosti poslovanja delovne organizacije:

– lani v enakem obdobju je delavec ustvaril dohodek v vrednosti 325.300 dinarjev, letos pa 469.730 (ali za 44,4 odstotkov večjega),

– delavec je ob takšnem ustvarjenem dohodku lani zaslužil v prvih devetih mesecih 107.695 dinarjev, letos pa 147.212 (ali 36,7 odstotkov več in v primerjavi z dohodkom za 7,7 odstotkov manj),

– pri 100 dinarjih vloženi sredstev smo prislužili lani 16, letos pa 21 dinarjev, kar je za 35 odstotkov več.

Skupščina sisa za gozdarstvo

SREDNJEROČNI NAČRT OD 1981 DO 1985

3. novembra 1981 so se zbrali delegati skupščine sisa za gozdarstvo Novo mesto. Na seji so razpravljali in sklepali o srednjeročnem načrtu za obdobje 1981–1985, sprejeli so spremembe in dopolnitve letnega plana, dogovorili pa so se tudi o načinu združevanje in porabe denarja, nemenjenega za vlaganja v gozdove.

Srednjeročni načrt je usklajen s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana, ki so ga člani sprejeli proti koncu lanskega leta. Načrt opredeljuje razvojne cilje in naloge gospodarjenja z gozdovi, v skladu z

območnim gozdnogospodarskim načrtom določa količine lesa za posek, določa količine lesa, ki ga bodo dobili posamezni porabniki, razdeljuje količine gozdnovitvenih in vrstvenih del, ki jih je potrebno opraviti, in ureja finančne zadeve, povezane z vlaganji v gozdove.

Na leto bomo posekali 310.000 m³ lesa

V tem srednjeročnem obdobju bo GG poprečno na leto posekalo 310.000 m³ bruto lesne mase, od tega 153.000 m³ v družbenih in 157.000 m³ v zasebnih gozdovih. Lastniki gozdov bodo sami porabili 83.000 m³. Za blagovno proiz-

vodnjo bo torej ostalo 179.000 m³ lesa. Največ lesa bo dobil Novoles in sicer 50.000 m³, tovarna celuloze 43.000 m³, gozdno gospodarstvo bo na svojih žagah in na tesalnicah v Straži predelalo 20.000 m³. IMV bo dobil 14.000 m³, SGP Pionir 5.800 m³, v Italijo in še nekatere druge države bomo izvozili 13.000 m³. Meblo Nova gorica pa bo dobil 8000 m³ lesa. Ostali les bodo dobili drugi manjši porabniki.

Sečnji primerna so tudi vlaganja v gozdove. Letno načrtujemo opraviti naslednja dela: obnovo gozdov na 208 ha, nego na 1933 ha, melioracije na 174 ha, vzdrževanje nasadov na 660 ha, zakasnela redčenja pa na

650 ha, gozda. Zgradili bomo tudi 20 km cest.

Za gojenje in gradnjo cest 112 milijonov din

Za gozdnobiološka vlaganja v gozdove in gradnjo gozdnih cest bomo letno namenili po letošnjem planu 112.000.000 dinarjev ali 24 odst. vrednosti vsega prodanega lesa. Denar bodo prispevali: Gozdno gospodarstvo Novo mesto v višini 74.500.000 dinarjev ali 17,18 odstotkov vrednosti prodanega lesa. V tej masi je vključena tudi amortizacija od cest, ki jo

gozdno gospodarstvo združuje v siso. Porabniki mehanične predelave lesa bodo prispevali 11.800.000 dinarjev ali 4,2 odst. vrednosti kupljenega lesa, porabniki kemične predelave lesa pa 12.000.000 dinarjev ali 18 odstotkov vrednosti kupljenega lesa. K tem zneskom prištevamo še dotacijo oziroma posojilo republiškega sisa za gozdarstvo in bančne kredite. Za obnovo, nego in varstvo gozdov bo porabljenih 40 odstotkov vseh zbranih sredstev, za melioracije so namenili 7,7, za vzdrževanje nasadov 5,5, za nego zakasnelih redčenj 8,2, za gradnjo gozdnih

cest 17,1, za odkazovanje gozdnega drevja 15,1, za urejanje gozdov 4 in za solidarnostno pomoč Brkinom 2,4 odstotkov.

V tem smislu je bil pripravljen tudi predlog plana za 1981.

Delegati so se dogovorili, da bodo denar za vlaganja v gozdove vplačevali na žiro račun delovne skupnosti skupnih služb v sestavi GG Novo mesto, določili so podpisnike in se dogovorili glede nadzora izpolnjevanja obveznosti po samoupravnem sporazumu o temeljih plana in porabi teh sredstev.

FRANC MARKOVIČ

Na delovno soboto 3. oktobra se je blizu 40 delavcev knjigovodstva in administracije delovne skupnosti skupnih služb in temeljnih organizacij udeležilo enodnevnega oglada tozda in TOK Gozdarstvo Črnomelj. Za udeležence je bil ogled nižinskega dela tozda in TOK Črnomelj, seznanitev s stanjem gozdov na tem območju in s prizadevanji za zasaditev stelnikov in zaraščajočih košenic v nasade iglavcev koristen. J. B.

Otvoritev nove vrtnarije je bila 28. oktobra

Prvi začetki vrtnarije segajo v leto 1954. Začelo se je z nekaj toplimi gredami za osnovno šolo Katja Rupena, kjer so gojili rastline za urejanje parkov, zelenic in nasadov. Po naglem razvoju mesta in hitrem dviganju življenjske ravni je bilo seveda tudi vse več povpraševanja po cvetličarskih uslugah. V letu 1962 je bil urejen lokal in odprta cvetličarna na glavnem trgu. Zaradi večjih potreb je bilo nujno preurediti in povečati rastlinjak in delovne prostore na vrtnariji. Dve polni desetletji je delo vrtnarije potekalo v utesnjenih in neprimernih prostorih med Cesto herojev in reko Krko, na površini 6.417 m², od katerih je bila le slaba polovica izkoriščena za zgradbe in obdelovanje, preostalo zemljišče pa zaradi konfiguracije predstavlja zeleni pas, poti in dvorišče. Kljub težavam so vrtnariji vztra-

Več možnosti za hitrejši razvoj! V nagovoru ob otvoritvi je vodja TOZD Vrtnarstvo in hortikultura tov. Franc Bartolj spregovoril o razvoju vrtnarskega obrata dosedaj.

jali, z viškom ustvarjenega dohodka reševali druge veje komunalne dejavnosti, sami pa vrtnarili v nemogočih delovnih razmerah. Zaradi utesnjenosti in načrtovane stanovanjske gradnje smo morali iskati nov prostor, kjer bi bila možna vrtnarska dejavnost. Tako so se delavci TOZD v letu 1979 med več možnostmi odločili za lokacijo na kateri danes ustvarjamo vrtnarijo, ki nam zagotavlja nemoten razvoj vrtnarske dejavnosti za daljšo dobo.

Da bi dosegli boljše gospodarske uspehe, možnost širjenja in razvijanja vrtnarske dejavnosti, smo se v letu 1979 izločili iz DO Novograd in se 1. 7. 1980 priključili kot deseti

TOZD DO Gozdno gospodarstvo Novo mesto. V naše delo smo vključili tudi enoto hortikulture, ki je bila do združitve vključena pri TOZD Gradnje z namenom, da bi z združenim delom in sredstvi dosegli čimboljše finančne rezultate ter tako zagotovili socialno varstvo zaposlenih delavcev v delovni organizaciji gozdnega gospodarstva. Skupnost TOZD vrtnarstvo je rasla v težki konkurenčni borbi in še težjih delovnih razmerah, brez širše družbene pomoči. Imela pa je voljo do dela in to je bilo naše največje bogastvo.

Upam si trditi, da smo združeni le uspeli, saj imajo kaj pokazati. Danes imamo še več volje do dela, svoj življenjski prostor in možnosti razvijanja svoje stroke. Zavedamo se, da se sedaj ne smemo ustaviti, ker bi bili sicer obsojeni na zaostajanje in bi nas drugi izločili iz trga. Danes je gospodarjenje

mного težje in bolj zahtevno kot včasih, zato moramo delati še bolj strokovno in z še večjo zavzetostjo. Naj ponovim staro in preizkušeno pravilo: „V slogi je moč!“

FRANC BARTOLJ
vodja TOZD Vrtnarstvo
in hortikultura

V Nemčiji se je dobro obnesel poizkus vzgoje duglazijinih sadik v gredah, napolnjenih s perlitom, in gnojenjem s tekočimi gnojili. Razvil se je dober in gost koreninski splet pa tudi s plevelom je bilo manj dela.

Iz Avstrije:
Škodljive vplive onesnaženega zraka na gozdove so v Avstriji opazili že v prejšnjem stoletju. Ugotovili so, da naglo povečanje kislosti tal zaradi žveplovega dvokisa poslabšuje rast gozdov. Največ škode zaradi onesnaženja zraka je pretrpela jelka.

Tako mimogrede

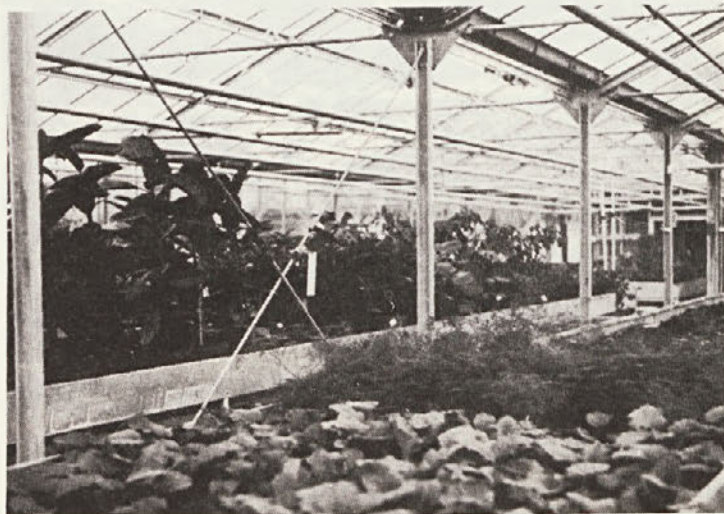
Skrbimo za ugled podjetja!

Hm, spet ne bo mogoče delati, pomislim, (ker dežuje že ves dopoldan) ko se peljem v vas, kjer bi rad govoril z vozniki, ki za naš tozd občasno spravljajo les iz gozda do kamionske ceste. Danes jih bomo gotovo dobili doma, si mislim. A kot zakleto, nobenega ne dobim. Prvi je šel h kovaču, drugi v Novo mesto, tretjega tudi ni doma. Kaj, če je v bližnji gostilni? Pogledal bom še tam, sklenem. Tu vprašam gostilničarja, pa pravi, da ga ni bilo danes pri njih. Ozrem se po prostoru in med drugimi gosti opazim tudi nekaj naših delavcev. Po njihovi držbi sodeč, so že precej vinjeni. Eden izmed njih se dvigne in odmaje proti meni. Zdi se mi, da bi mi rad nekaj povedal, pa se mu jezik močno zapleta. Sicer pa ga niti ne poslušam dosti,

saj se mi pogled ustavi na njegovi delovni obleki, kjer se razločno, da bi ga človek videl iz letala, šopiri znak naše delovne organizacije, gozdnega gospodarstva Novo mesto. Vraga, to pa ne gre tako, se mi upre, saj je videti kot neokusna šala! Načrtovalec teh oblek zagotovo ni pomislil, da se bomo tudi na tak način predstavljali, ker pa se to dogaja in se bo gotovo še dogajalo, je treba nekaj ukreniti. Znaki naj bodo le tam, kjer dostojno predstavljajo našo delovno organizacijo. Na oblekah naj ga nosijo le tekmovalci oziroma športniki in to samo takrat ko tekmujejo.

Ne sme nam biti vseeno, če se predstavljamo javnosti tudi tako nemarano in nedostojno!

FRANC ČIBEJ

Rastlinjak v novi vrtnariji bo omogočil povečanje proizvodnje.

Tise v Kobilah

„Južno od Šentjerneja pretekata iz Gorjancev dva potoka, ki sta si zarezala strugi globoko v trup gorjanske planote. To sta Ponirjevka in sosednja Bela voda ali Kobilski potok. Stranski pritok v sklepu Kobilske doline je v specialnem zemljevidu 1 : 75000 seznamovan kot Tisovec; ljudje pa zovejo strmi breg, ki zaključuje ondešnje izvrčne pritoke Tosovec. Ondi stoji kakih 5 drevesastih in 15 grmastih tis. V sosednjem sličnem dolinskem sklepu v ozadju Ponirjevke v nadmorski višini 800 – 900 m pa stojijo še štiri drevesaste tise, 2–5 metrov visoke med vitkimi 20 metrov visokimi bukvami. Podoba je, da tise, sedaj sicer oproščene nekdanjega glavnega zasledovalca – človeka, vendar živijo bomo življenje v težkem boju za bitek.“ Tako je zapisal o tisah skoraj pred šestimi de-

setletji sloveči novomeški učejnjak, botanik Ferdinand Seidl. Tisa (*Taxus baccata* L.) uspeva v srednji in južni Evropi. Pri nas je ni v čistih sestojih, temveč jo srečamo kot primes v bukovih in mešanih iglastih sestojih. V višino zraste do 20 m, v debelino pa tudi do 1 m. Verjetno so takšni primerki zelo redki. Raste zelo počasi. Letno prirašča 1 – 3 mm, običajno pa še manj. Zaradi počasne rasti je les gost, zbit, čvrst, fine strukture in težak. Vse to mu daje odlično kvaliteto. Zato je bil les tise zelo cenjen. V preteklih stoletjih je bila tisa v Evropi verjetno veliko bolj razširjena kot danes. Prav zaradi uporabnosti njenega lesa so jo brezobzimo sekali. Iz prožnega in trpežnega lesa so ljudje že od davnih časov sem izdelovali uporabne predmete:

Visoko pod slovensko – hrvatsko mejo izvira hudourniški potoček Tisovec. Potoček v gozdu je za naše povečini kraško področje prava redkost. Zastonj iščeš tekoče vode v Brezovi rebri, Soteski, vsem Rogu, Radohi in večjem delu Gorjancev. Kobilica in Pondirjevka sta izjemi. Lepota gozda je obogatena s kristalno čisto vodo in šumenju krošenj se pridružuje žuborenje izvirov. (Foto: M. Bajt)

Šop desetih tis iz enega panja. Merijo 6–17 cm v debelino in so visoke 6–7 metrov. Ena manjka. Verjetno jo imajo na vesti lovci, ki na tisinih odrezkih radi razstavljajo lovske trofeje. (Foto: Mirko Bajt)

loke, sulice, držala, čepe, pipe, posodo, podloge za lovske trofeje, rezbarije na pohištvu itd. Vsi deli tise (razen semenskega ovoja) so strupeni.

Danes ima tisa bolj značaj parkovnega drevesa ali grma. S temnim, gostim in trajnim zelenilom dobro prenaša neugodno mestno ozračje. Zelo dobro prenaša obrezovanje in oblikovanje.

Prav gotovo so tise v Kobilah naravna zanimivost. Njeni predniki verjetno segajo nazaj v zemeljski srednji vek in mnenje, da so jih tu zasejali pleterski menihi, ne bo držalo. Geološko se Kobile uvrščajo v alpsko srednjo triado, zastopano z dolomiti in dolomitiziranimi apnenci, katerim se tu in tam pridružujejo lapor in apnenčasti peščenjaki.

SE BODO TISE OBDRŽALE?

Ko smo ugotavljali, kako je s tisami v Kobilah, smo opazili, da se še kar dobro obnavljajo in

ni bojazni, da bi kmalu izumrle, če ne bo vmes posegla človekova roka. Najnižje raste tisa, debela 6 cm in visoka 4 m, pri odcepu poti v Grajsko. Spominim se, da je bila pred desetimi leti velika blizu meter in pol. Na kraju, kjer botanik F. Seidl opisuje, da raste 5 drevesastih in 15 grmastih tis, smo našli samo 3 tise, debeline 5, 7 in 12 cm, visoke 4, 5 in 6 m.

Na nadaljnji poti od Praga (po lovski stezi) na grebenu nad Žuntkovimi košenicami raste v ravni vrsti sedem lepih macesnov, debelih od 34 – 56 cm, visokih 17 – 22 m. Najdebelejšega smo navrtali in ugotovili, da je zadnjih 10 cm priraščal 57 let, zadnjih 20 cm pa 96 let. Od premera 56 cm meri lubje 16 cm.

Po daljšem prečenju strmih Kobil smo prispeli do ostrih previsov in pečin, kamor redko zaideta tudi gozdarjeva in lovčeva noga. Na površini okoli 2 ha rastejo tise posamezno kot drevesa in kot grmi. Tako smo

našeli 15 tis, premera 3 – 10 cm, višine 1,5 – 4 m, 17 tis, premera 11 – 20 cm, višine 4 – 11 m, 3 tise, premera 21 – 30 cm, višine 4 – 8 m, 1 tiso premera 47 cm, ki je visoka 8 m, in 6 grmičastih tis, premera 5 – 21 cm in visokih 1,5 – 9 m. Poleg navedenih smo našli 2 suhi tisi, debeli 14 in 16 cm, ter ugotovili, da je nekdo (verjetno lovec) posekal pred 10 – 20 leti 3 tise. Dva panja sta debela 15 – 16 cm. Deblo tretje tise, dolžine 8 m, premera 19 cm, pa leži pri panju. Verjetno, da nismo popisali vseh. Najbrž bi se našla še kakšna.

NAJDEBELEJŠA TISA

Najdebelejša tisa raste vrh skalnega previsa in meri 47 cm debeline (pri panju 58 cm). Visoka je 8 m ter ima tri vrhe. Da bi ugotovili starost, smo jo navrtali 10 cm globoko. Izvrtek ni bil brezhiben. Zadnjih nekaj cm je pokazalo, da je v sredini razpoka ali žila.

Možno je, da je tisa zrasla iz več debel ali da je znotraj poškodovana. Če je poškodovana, cenim starost na 350 – 400 let. Če je zraščena iz

več debel, pa zaenkrat o starosti nočem govoriti. Morda jo bom prihodnje leto ponovno premeril, čeprav smatram, da to ni tako zelo pomembno. Dober meter od opisane tise je star panj, že deloma trhel, za katerega sodim, da je tisin. Drevo je moralo biti debelo 40 – 50 cm. O deblu ali njegovih ostankih ni sledu.

Botanik F. Seidl omenja še štiri drevesaste tise v ozadju Ponirjevke (Pendirjevke). Ugotovili smo, da rastejo v sosednji

Pendirjevki v pečinah nad Hudo pečjo tri tise in v strminah zasebnih gozdov pod Miklavžem nekaj drevesastih in grmičastih tis. Te bomo izmerili kasneje.

125 CM DEBELA BUKEV

Na splošno ugotavljam, da opisane tise rastejo v težko dostopnih pečinah Kobil na nadmorski višini 825 – 925 m. Ob iskanju tis smo našli bukev, debelo 125 cm, visoko 27–28 m. Zelo verjetno je to najdebelejša bukev v predelu Kobil.

ZANIMIVA JE TUDI BODIKA

Omeniti moram še eno zanimivost. Pod mejo tis (825 m visoko) uspeva na površini okoli 1,5 hektara bodika (*Ilex aquifolium L.*). Cenim, da je na tem področju najmanj 400 – 500 grmov in drevesc bodike. Nekatera drevesa merijo v premeru celo 15 cm. Zaradi pomanjkanja časa jih nismo natančneje evidentirali. Upam, da bomo to storili najpozneje spomladi prihodnjega leta.

M. BAJT

Približali smo naravno znamenitost

VELIKA LEDENA JAMA POD KUNČEM JE SEDAJ BOLJ DOSTOPNA

V roških gozdovih se skriva še mnogo naravnih znamenitosti, za katere pa vedo le malokateri, predvsem naši terenski delavci. „Velika ledena jama pod Kunčem“ je veliko bolj znana, saj je označena na vseh naših kartah in ne samo na specialkah. Vendar jo obišče zelo malo ljudi. Najbrž malo-

kdo ve, da se je z izgradnjo (1974) nove 1600 m dolge ceste „Ohtarska“ – Ledena jama možno z vsemi vozili pripeljati v neposredno bližino jame. Do nje je pravzaprav le nekaj korakov. Predtem je bil najprimernejši dostop po poti, ki vodi iz Kunča.

Dostop do vhoda v podzemno jama je zelo strm in redki obiskovalci so si jo ogledali tudi od znotraj. Ponavadi se vsi zaustavijo kar na robu prepada in pogledajo v globino.

Zato smo v našem tozdu sklenili, da bomo to oviro odpravili. Obnovili smo stezo in ob njej zaradi varnosti napeljali in zasidrili kovinsko pleteno vrv. Tako se lahko sedaj vsak, seveda primerno obut spusti v globino do vhoda v jama, ki je sicer položna. Stroškov z ureditvijo ni bilo veliko. Železna sidra je izdelal kovač Šmalc v Podturnu, pletena, 30 metrov dolga odpadna aluminijasta vrv z jeklenim jedrom, ki smo jo dobili pri Elektro Novo mesto, pa nas ni stala več kot 200 din.

Otvoritev so 9. septembra opravili učenci osnovne šole Baža 20 iz Dolenjskih Toplic, člani gozdarskega in planinskega krožka. Kar 50 jih je bilo pod vodstvom treh mentorjev. Večina je zaradi pomanjkanja časa ostala zgoraj, kakšnih 15 najbolj pogumnih pa se je spustilo tudi v jama.

Istega dne smo na drevo v zaščitenem pasu pribili tablo z napisom: Gozdni rezervat „Velika ledena jama pod Kunčem“, novomeško gozdnogospodarsko območje.

Ledena jama je že dolgo znana. Naj vam kot posebnost posredujem 81 let star opis te prirodne posebnosti. V turističnem prospektu Dolenjskih Toplic, tiskani knjižnici iz leta 1900, je njen avtor Pavel Zhuber pl. (plemeniti) okrog napisal takole:

„Iz Kunča (originalno: Kunčen) pelje pot po dolinah in jarkih k Ledeni jami. V bližini pašnika, ki nas ljubeznivo vabi k počitku in opominja, da se ohladimo, je jama. Ob robu stoječi zapazimo velika, naravno obokana vrata, skozi katera se vidijo globoko v jami skale in kosi ledu. Steza v jama je zelo strma in gladka. Čim globlje se pride, tem hladneje je. Jama je 101 m dolga in 80 m široka in 57 m globoka. Ob potresu leta 1895 je palo veliko skalovje s stropa na tla in zmrznilo v led. Najdejo se tudi stara z mahom porasla debela. Med temi se bleščijo tudi kosi ledu, tu pa tam se vidijo ledeni kapniki. Na levi je lesketajoče se zmrznjeno jezero, v katerem leži mnogo debel. Zadaj so na steno naslonjene različne podobe in kapniki. Za temi pa se sveti ledeni zastor. Za stropom pelje majhna ledena steza pod ledeno jezero. Tudi tukaj je med ledom veliko z mrzlim mahom poraslih debel. V poletnem času je v vohodu v jama 19°C, v jami 7,6°C, 10 metrov dalje 3,5°C, ob ledenem jezeru pa 2°C“.

Menim, da se je jama od tedaj nekoliko spremenila in da je pisec gornjih vrstic jama nekoliko povečal. Toda kdo ve, kako je res bilo. Saj se notranjost jame stalno spreminja. Vsako pomlad padajo s stropa bloki kamenja, z roba zgoraj pa se rušijo pod težo snega v globel drevesa. Glede lepot pa ni nekdanji opisovalec in občudovalec prav nič pretiraval. Sicer pa, pridite in sami se prepričajte. Velika ledena jama vas vabi.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. inž.

Vrh skalnatega previsa v Kobilah raste najdebelejša doslej znana tisa na našem gozdnogospodarskem območju. V prsni višini je debela 47 cm, pri panju pa celo 58 cm. 8. oktobra 1981 jo je fotografiral Mirko Bajt.

Za samostojno in natančno delo

Širši krog delavcev je odgovoren za pripravnikovo znanje

Po zakonu o delovnih razmerjih smo tudi v naši organizaciji združenega dela uvedli pripravništvo. Pripravnik je vsak delavec, ki začne opravljati dela in naloge, za katere še nima dovolj izkušenj in si mora po določenem programu te izkušnje pridobiti, da bo zmožen samostojno opravljati dela. Pripravniška praksa traja 6 do 12 mesecev. Po končanem pripravništvu opravi pripravnik strokovni izpit. V času pripravniške prakse pripravnik spozna posebnosti del in nalog, za katere se usposablja, navaja se na samostojno in natančno delo, naučiti se mora pravilno uporabljati delovne pripomočke, razvijati delovne navade ter čut

za osebno in skupno odgovornost, poznati in uporabljati dokumentacijo, spoznati osnovne organizacijske in ekonomske pojave, ki so podlaga za razumevanje gospodarskih procesov, usposablja se za bodoče samoupravljalne naloge, navaja se na življenje in delo v kolektivu, na odgovornost pri delu in na pravilne medsebojne odnose, razvija samokritičnost in sposobnost sporazumevanja.

Delavski svet Gozdnega gospodarstva je sprejel program pripravništva z izvedbenim načrtom. Določil je splošni in posebni del programa, ki naj bi omogočil pripravniku spoznati vsa dela in naloge, ki jih bo opravljal v svojem poklicu. Pri-

pravnik uvaja v delo mentor, to je izkušen delavec, ki mu je zaupana naloga svetovalca in vodnika. Mentor je ena najpomembnejših vezi med delovno organizacijo, šolo in družbo. Uvajanje pripravnika v delo ni lahka naloga in ker orjemo ledino na tem področju moramo pripravniku in mentorju pomagati, da bosta svoje dolžnosti kar najbolj uspešno opravila.

Za nami je prvi strokovni izpit, ki ga je opravil Marjan Matkovič, gozdarski tehnik iz Črnomlja. Izpitno komisijo so sestavljali mag. Franjo Urleb (kot predsednik) ter člana inž. Tone Šepec in inž. Jože Kure. Mentor je bil Lojze Puhar. Izpit je bil ob enem razgovor, iz katerega se je dalo dokaj dobro povzeti izkušnje, ki si jih je kandidat pridobil med šestmesečno prakso. Pri tem se mi je nehote vsililo vprašanje, ali nismo tudi vsi mi, ki smo kakorkoli povezani s kadri in strokovnimi opravili, odgovarjali pred izpitno komisijo. Za vse tisto, kar ni šlo gladko, nosimo del odgovornosti.

Kadrovska služba je prav gotovo odgovorna, ker pripravnik ni opravil vseh del in nalog, ki so določena s programom, in ker ni poskrbela za dosledno izvajanje pripravniške prakse. Za pomanjkljivo vodenje dnevnika dela je vzrok v pomanjkljivih dnevnikih drugih delavcev in napaka vodstva tozda, ki dnevnikov ne pregleduje. Po-

manjkljivosti pri izdelavi pismene naloge „Gozdnogojitveni in sečnospravljalni načrt za odd. 22“ so prav gotovo odraz drugih sečno spravljenih načrtov. Skratka, delo pripravnika je (vsaj kar se tiče pismenih nalog) odraz dela drugih delavcev v tozdu. Strokovni izpit ni samo preverjanje teorije znanja iz knjig in literature, temveč je ocena pripravnikove usposobljenosti za samostojno delo v poklicu in zato je tak izpit toliko zahtevnejši in pomembnejši.

FRANC MARKOVIČ

Vračanje k lesu

Do leta 1973, ko se je začela naftna kriza, so v ZDA prodali na leto okrog dvesto tisoč peči na drva, leta 1980 pa že kar en milijon. Svetovna banka v okviru mednarodne organizacije za razvoj, v zadnjih letih marsikje financira pogodovnja in precejšnje število načrtovanih pogozdovanj se že uspešno uresničuje. V preteklih desetletjih je zaradi nenasitnih potreb po lesu za kurjavo doseglo nenačrtno krčenje gozdov v mnogih področjih Azije in Afrike južno od Sahare ogromne razsežnosti. Uporabo lesa kot vir energije pa mora brezpogojno spremljati neprekinjeno pogozdovanje. Ugodno je to, da v omenjenih deželah ni potrebno zemljišč za pogozdovanje „krasti“ kmetijstvu, ker je na razpolago dovolj bolj ali manj nagnjenih pobočij, ki so izpostavljeni eroziji in so za poljedelstvo neprimerna.

Se bo kam premaknilo?

Dan za dnem imamo težave z nakladanjem drv na kamion, ker se delavci branijo opravljati delo, ki je fizično izredno težko, cenjeno oziroma ocenjeno pa zelo slabo. Za izpolnitev osemurnega normativa mora delavec ročno naložiti na kamion sedemnajst prostorskih metrov drv in prav toliko tudi razložiti. Z drugimi besedami povedano mora delavec v rednem delovnem času prijeti, dvigniti, prenesti do določene razdalje in spustiti okoli dvaindvajset ton lesa, kar pomeni približno 3.150 polen težkih po 7 kg. To delo opravi delavec pri nas, če verjamete ali ne, za tristosedemdeset dinarjev na dan, kar da mesečni osebni dohodek osem tisoč tristo pedeset dinarjev. Se smemo torej čuditi, če se sleherni delavec upre, ko ga razporediš na opravljanje te naloge? Za malo plačo tako težkega dela najbrž nikjer več ne opravljajo.

Zadnje čase veliko govorimo in pišemo o pravičnejšem vrednotenju težkih fizičnih del in sploh proizvodnega dela, ne ukrenemo pa ničesar. Vse dokler bo najlažje pisarniška naloga višje ovrednotena, kakor zgoraj opisana, bodo fizični delavci upravičeno negodovali.

FRANC POVŠE

Delavci DSSS smo pogozdovovali

Na predlog izvršnega odbora osnovne organizacije Zveze sindikatov je delavski svet DSSS na svoji seji dne 7. oktobra 1981 sprejel sklep o organiziranju dvodnevne pogodovanja, da bi bilo sporazumno s TOK Gozdarstvo Novo mesto domenično, da bomo pogozdovovali 16. in 17. oktobra. Delo je bilo obvezno za vse delavce DSSS. Res so se ga udeležili polnoštevilo, saj razen nekaj delavcev oz. delavk, ki so bili opravičeno odsotni (bolezen, nosečnost), ni manjkal nihče. Tudi drugi dan pogodovanja, ko smo delali brezplačno na prosto soboto, je bilo podobno. Prvega dne smo pogozdovovali v okolici Ambrusa, drugega dne pa okoli Težke vode. Skupaj smo pogozdili 2,2 hektara in pri

tem posadili 6500 sadik smreke.

Vseskozi sta prevladovala delovno vzdušje in dobra volja. Nikomur ni bilo odveč skopati še eno jamo ali posaditi smreko. Zdi se mi, da nas je udarniško delo nekoliko zblížalo, saj smo ugotavljali, da se pri svojem delu, zaprti v pisarnah, premalo vidimo in poznamo drug drugega. Dobro voljo s pogozdovanjem smo prenesli še v popoldanske ure ob kozarčke zlahne kapljice in ubrane pesmi. (Pili smo za svoj denar, da ne bi kdo pomislil, da smo popoldne „pognali“ tisto, kar smo popoldne naredili!)

Sklenili smo, da bomo odslej pogozdovovali vsako leto.

LADO JAVORNIK

Dirka za dinarji

V proizvodnji imajo normativi dobre in slabe strani. Dobre so brez dvoma te, da spodbujajo pridne delavce, slaba stran pa je, ker pada kvaliteta opravljenega dela, kar je pri nekaterih delavcih še posebno izrazito. To lahko opazimo pri izdelavi gozdnih sortimentov v gozdu, pri spravlilu lesa na kamionsko cesto in prikamionskem prevozu na skladišče.

Večkrat ogledujem les, pripeljan na glavno skladišče, in lastnim očem komaj verjamem, da je v proizvodnji toliko površnosti. Med dobro obdelanim lesom je tudi na pol okleščeno drevo, pomešane so veje in vrhaci – in vse to razloži šofer pogosto še brez pravega reda, tako da delavci na skladišču ne vedo, s kakšnim orodjem in s katero strani bi se lotili takega kupa in les pripravili za odpremo kupcem. Upravičeno se jezijo nad takim neredom, saj zaradi tega izgubljajo čas, ki ni predviden v nobenem normativu, dosegaajo manjši učinek in manj zaslužijo.

Vprašujem se, kaj bi rekli naši kupci, če bi tudi delavci na skladišču tako neodgovorno opravljali svoje delo in bi v vagon zmetali tako obdelan les, kot je bil pripeljan na skladišče.

Očitno je, da v proizvodnji dopuščamo preveč površnosti, premalo smo dosledni pri opravljanju delovnih nalog, zaradi česar plačujemo tudi delo, ki ni opravljeno, in povzročamo dodatne, nepotrebne stroške pri odpravljanju napak.

FRANC POVŠE

Zanimivo branje:

„Alkoholizem in združeno delo“

Dr. Janez Rugelj: „Alkoholizem in združeno delo“, izdala in založila Dopsna delavska univerza Univerzum, Ljubljana, 1981, 235 strani, 490 dinarjev.

Pred mesecem boja proti alkoholizmu je založba Univerzum ponudila bralcem priložnik dr. Janeza Ruglja „Alkoholizem in združeno delo“, to je „popolno informacijo“ o alkoholizmu in rehabilitaciji alkoholikov za vodstvene in vodilne kadre v organizacijah združene dela. Vse vidike zdravljenja in rehabilitacije alkoholikov je avtor natančno prikazal zato, da bi se delovni kolektiv bolj zavzel (kot socializacijski dejavnik) pri zdravljenju alkoholikov ob delu ter da bi del rehabilitacijskih prizadevanj prešel od psihiatrije (ki alkoholizmu sama ne more biti kos) na ustrezne službe in strokovnjake v organizacijah združenega dela: socialne delavce, andragoge, psihologe, sociologe id. Namen priložnika je, da bi omenjene strokovnjake usposabljal v vsefazah

zdravljenja alkoholikov, ki sicer od priprav delavca na zdravljenje, odločitve za zdravljenje do popolne rehabilitacije. Zaradi tega je priložnik dokaj obsežen.

Nekaj podatkov iz poglavja „Gospodarska škoda zaradi alkoholizma“:

V Sloveniji imamo najmanj 80 tisoč alkoholikov. Zvečine so v najbolj produktivni dobi svojega življenja (30 do 35 let).

Računamo, da alkoholik izgubi v življenju vsaj deset delovnih let, to pomeni, da na vsako generacijo v Sloveniji izgubimo 800 tisoč delovnih let.

Če alkoholik med letom izgubi samo dva delovna meseca zaradi bolezni in drugih izostankov z dela, gre v Sloveniji zaradi alkoholizma v izgubo na leto 160 tisoč delovnih mesecev.

Ugotovljeno je, da je alkoholik odsoten z dela 2,5-krat več kot nealkoholik. Čeprav na delovnem mestu ni vinjen, je kljub temu (zaradi „mačka“ in drugih posledic alkoholizma) veliko manj ustvarjal kot nealkoholik.

Ena od pomembnih posledic odvisnosti od alkohola je, da neučinkovitost in parazitizem alkoholika naraščata skladno s stopnjevanjem odvisnosti od alkohola. Povsem neproduktiven postane alkoholik takrat, ko ga zaradi bolezenskih posledic alkoholizma invalidsko upokojijo. Odtlej ga preživljajo drugi.

In kaj lahko ukrene organizacija združenega dela?

Vnaprej se čimbolje zavaruje pred alkoholizmom. Sem sodijo predvsem red, delovna disciplina in dobri tovariški odnosi pa tudi različni ukrepi, na primer: dobri zdravstveni pregledi in strokovni pogovori med sprejemom v delovno razmerje, da alkoholikov ne sprejemajo, dosledna prepoved uživanja alkoholnih pijač med delovnim časom, zlasti točenja po notranjih menzah, pametno in trezno proslavljanje jubilejev in podobno.

Prosvetljevanje in obveščanje o alkoholizmu.

Zlasti je koristno, če si samoupravni organi ter vodilni in vodstveni delavci občasno oskrbijo dobro informacijo o bistvu alkoholizma, o sodobnih ukrepih v zvezi z njimi in o zdravljenju. Ko si oskrbijo tudi podatke o stanju glede tega v svoji organizaciji, lahko občasno načrtujejo ustrezne ukrepe in sami osveščajo druge.

Pri preventivnem delu in osveščanju imajo posebno vlogo sindikat in druge družbenopolitične organizacije. Kot subjektivne sile lahko v organizaciji združenega dela veliko pripomorejo pri oblikovanju takšnih norm in javnega mnenja, kjer pitje in alkohol ne zavzemata vidnejšega in „spoštljivejšega“ mesta.

Pri preprečevanju opijanja ne gre brez doslednega obravnavanja vsakega alkoholika zaradi kršitev delovnih dolžnosti.

Služba za varstvo pri delu poleg socialne službe najbolj pozna težave alkoholizma, zlasti ob nevarnostih za nesreče pri delu. Če dosledno izvaja ukrepe za zavarovanje delavcev in premoženja, lahko veliko stori pri preprečevanju alkoholizma in zdravljenju alkoholikov.

Socialna služba v organizaciji združenega dela bi morala delovati kot strokovna služba, ki dobro pozna alkoholizem in ukrepanje v zvezi z njim. Ta služba mora imeti zlasti pregled nad zdravljenimi alkoholiki v organizaciji in skrbeti za njihovo nadaljnje usposabljanje na delovnem mestu.

Tako pravi priložnik in o tem in še prenekaterih njegovih ugotovitvah bi veljalo razmisliti in ustrezno ukrepati v mesecu boja proti alkoholizmu – vendar ne samo v tem mesecu.

(Informacije RS ZSS)

Čas dopustov je za nami

Pri tozdu Gozdarstvo Novo mesto je bilo vsa leta nazaj sorazmerno malo prijav za dopust na morju (v počitniškem domu v Novigradu ali pa v prikolici v Zadru), medtem ko je bilo letos prijav precej več, saj se je prijavilo kar šestnajst družin. Če upoštevamo še tiste, ki so prav tako letovali na morju v domovih ali prikolicah drugih delovnih organizacij, je bil to znaten napredek. Tako je tudi prav! Vsaj del dopusta naj bi sleherni izkoristil za prvi sproščeni počitek.

Nekaterim našim delavcem bi koristilo zdravljenje v toplicah. Žal pa jim tega nismo omogočili. Pobuda, da bi z denarnim nadomestilom podprli tudi dopust v toplicah, je bila že poda-

na in zanjo smo se izrekli na sindikalni konferenci in na DS DO, uresničili pa je nismo. Upajmo, da se bomo vsaj do naslednjega poletja dogovorili tudi o tem.

Za nekatere člane delovne organizacije bo že v prihodnji zimi mikaven dom v Bohinjski Bistrici, kjer bodo del dopusta izkoristili za smučanje. Znani smučarski center Kobla je namreč v neposredni bližini doma.

Priznati moramo, da nudi naša delovna organizacija kar precej možnosti za prijetno preživljanje letnih dopustov, le izkoriščamo jih še premalo. Za delo doma, pri gradnji hiše ali pri obdelavi koščka zemlje, se vedno porabimo največ svojega dopusta.

FRANC POVŠE

Ni prav! Jelka se je obesila, kar vedno poveča nevarnost pri sečnji. In kje je čelada? Se vedno nismo dovolj dosledni pri uveljavljanju varstva pri delu.

Gledališki abonma

Zveza kulturnih organizacij Novo mesto je tudi za sezono 1981/82 organizirala gostovanja poklicnih in amaterskih gledališč v Domu kulture v Novem mestu. Gledališki abonma je obnovila tudi naša delovna organizacija. Za leto imamo za vsako od devetih predstav po 25 vstopnic, ki so razdeljene na dva dneva. Za red A je 15 kart (predstave so ob ponedeljkih), za red B pa 10 kart (predstave so navadno ob torkih). Vstopnice regresira z več kot 50 odstotki gozdno gospodarstvo. Znižana cena je 30,00 din za vstopnico. Predstave so enkrat mesečno v času od oktobra 1981 do aprila 1982.

Gledališki abonma za 1981/82:

Mestno gledališče ljubljansko:
 Dragan Tomić: Razpotje (drama),
 Tone Partljič: Nasvidenje nad zvezdami (satirična komedija).

Slovensko ljudsko gledališče Celje:
 J. B. P. Moliere: Žlahtni meščan (komedija).

Stalno slovensko gledališče v Trstu:
 Eduardo de Filippo: Dolgonoge laži (komedija),
 Daniel L. Coburn: Partija remija (tragikomedijska).

Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica:
 I. S. Turgenjev: Mesec dni na kmetih (komedija).

Satirično gledališče „Jazavac“ Zagreb:
 Milan Grgić: Vročeta leta (komedija).

Gledališče brez tretjega, Koper:
 Andrej Jelačin: Piknik s tvojo ženo (komedija).

Gledališče „Tone Čufar“ Jesenice:
 Ivan Cankar: Jakob Ruda (drama)

J. BAJT

Upravni odbor stanovanjskega sklada pri delovni organizaciji Gozdno gospodarstvo Novo mesto razpisuje v skladu z 10. členom samoupravnega sporazuma o združevanju in uporabi sredstev za stanovanjsko izgradnjo

NATEČAJ

za dodeljevanje stanovanjskih posojil.

Razpisana vsota: 10.400.000,00 din.

Razpisni pogoji:

Posojilo prejmejo delavci TOZD, TOK in delovne skupnosti v sestavi GG Novo mesto za:

- gradnjo ali dograditev stanovanjske hiše oz. stanovanja za doseg osnovnega stanovanjskega standarda,
- nakup novih stanovanj in stanovanjskih hiš,
- popravila stanovanjske hiše ali stanovanja (sanitarije in ogrevalna telesa),
- udeležbo pri najetju kredita pri banki,
- druge namene, s katerimi si delavci izboljšujejo stanovanjske razmere, v kolikor le-te ne presegajo osnovnega stanovanjskega standarda po določbah sporazuma.

K prošnji mora prosilec priložiti:

- gradbeno dovoljenje z gradbeno dokumentacijo, če gre za gradnjo individualne stanovanjske hiše oz. stanovanja,
- ponudbo ali pogodbo o nakupu, če gre za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše,
- predračun stroškov in vire sredstev za gradnjo,
- zemljiškoknjižni izpisek,
- potrdilo temeljne organizacije oz. DSSS o delavčevem povprečnem osebnem dohodku za prejšnje leto.

Obrestna mera za posojilo je 4 %.

Rok za vlaganje prošenj je do 31. 12. 1981.

Prosilci posojila se zavezujejo, da bodo spoštovali določila spremenjenega in dopoljenega sporazuma v skladu z zakonom in samoupravnim sporazumom o temeljih plana stanovanjske skupnosti.

Prošnje in dokumentacijo oddajo delavci v pisarni svoje TOZD, TOK oz. del. skupnosti.

Razpis se objavi na oglasnih deskah TOZD, TOK, delovne skupnosti in v prvi številki Dolenjskega gozdarja.

Upravni odbor
 Stanovanjskega sklada

Zaostajanje v produktivnosti – zakaj?

Poprečna produktivnost pri nas močno zaostaja za evropsko. Toda zakaj? Prav gotovo tudi zato, ker se enostavno s podvojitvijo cen doseže velik dohodek mnogo lažje kot pa s povečevanjem produktivnosti. Za primer kako skrbimo za visoko produktivnost navajajo industrijo

umetnih gnojil, katerih proizvajalci kar naprej jadikujejo zaradi velikih proizvodnih stroškov. Pri proizvodnji fosforne kisline npr. je v neposredni proizvodnji zaposlenih 23 odstotkov delavcev, 26 odstotkov na ostalih delih in kar 51 odstotkov na pisarniških in pomožnih poslih v obratih, temeljnih, delovnih in sestavljenih organizacijah združenega dela.

Pravna pomoč

V skladu z zakonom o pravni pomoči Gozdno gospodarstvo Novo mesto zagotavlja svojim delavcem in združenim kmetom–lastnikom gozdov brezplačno pravno pomoč. Pravna pomoč obsega dajanje pravnih nasvetov in sestavljanje vlog, kadar delavci pred organi svoje delovne organizacije ali izven do družbene skupnosti uveljavljajo svoje, na podlagi dela pridobljene pravice, združenim kmetom pa nudi

pravno pomoč, kadar gre za reševanje zadev, ki so povezane z lastništvom gozda.

Pravno pomoč dajeta pravnik Lado Javornik in Jože Kovačič, ki delata v delovni skupnosti skupnih služb v sestavi Gozdnega gospodarstva Novo mesto, Gubčeva 15.

Pozivamo delavce in združene kmete, da se poslužujejo pravne pomoči.

F. M.

Stražani na izletu Beograd-Bar

Kot vsako leto je tudi letos osnovna organizacija sindikata našega tozda organizirala sindikalni izlet za svoje člane. Z anketo se je večina delavcev odločila za tridnevni izlet Beograd - Bar.

Na pot smo se odpravili 10. septembra v zgodnjih jutranjih urah. Na avtobusu, ki nas je popeljal za letališče v Zagrebu, nas je Kompasova vodnica seznanila s potekom in programom potovanja.

Vzdušje je bilo že na načetku poti prijetno, polno veselega pričakovanja, z malo tesnobe v srcih zaradi prevoza z letalom, s katerim smo se mnogi prvič srečali in ki je bilo vzrok, da so nekateri celo ostali doma. Po pristanku na beograjskem letališču smo se šele zavedli, kako neutemeljen je ta strah, kako neutrudljiva in hitra je bila vožnja in koliko prepotrebne časa smo si prihranili.

Prvo, kar smo imeli v planu po prihodu v Beograd, je bil ogled spominskega parka Josipa Broza Tita. Kraj, kjer sredi zelenja in prekrasnega cvetja počiva naš maršal, nam bo ostal za vedno v spominu. V bližini stoji muzej 25. maj. Tu smo si ogledali razstavljena dragocena darila, ki jih je tovariš Tito prejel v dar na svojih obiskih v skoraj vseh deželah sveta.

Po povratku smo se nastanili v hotelu v središču starega dela mesta, se odpočili, in po kosilu nadaljevali z ogledom Beograda. Dobili smo vodnika, ki nas je med vožnjo z avtobusom seznanjal s številnimi pomembnimi kulturnimi, zgodovinskimi in upravnimi zgradbami in znamenitostmi mesta. Ustavili smo se

v muzeju, kjer so razstavljene lovske trofeje. Ogledali smo si trdnjavo Kalamegdan, zgrajeno za obrambo pred Turki. Od tod je prelep razgled na sotočje Save in Donave.

Prosti čas v popoldanskih urah smo vsak po svoje izkoristili za spoznavanje mesta. Seveda se nihče ni pozabil povzpeti na najvišjo stavbo na tem delu Balkana - trgovsko hišo Beogradjanko. Od tu se iz 22. nadstropja odpira pogled na vse štiri strani po mestu. Dokler seže oko, se sredi bogatega zelenja, dreves in parkov dvigajo betonske stavbe, ki se razgubijo v daljavi, ne da bi videli njihovega konca.*

Ko se je dan nagibal v večer, smo se odpravili k počitku. Življenje na ulicah in številni promet pa sta tekla v enaki meri naprej do ranih jutranjih ur.

Naslednji dan smo „potegnili“ malo čez običajno šesto uro, saj vlak proti Baru odhaja šele ob 11. uri.

Prvo srečanje z vlakom nas je malo razočaralo. Najprej že zasedeni kupeji na vagonu, ki so bili rezervirani za nas, nato pa nesnaga. Železnica, ki povezuje Beograd s pristaniščem Bar, je ena najpomembnejših prometnih poti pri nas. Speljana je skozi gorato pokrajino južne Srbije in Črno goro, zato je bila potrebna izgradnja številnih predorov in viaduktov.

Vožnja je trajala do devetih zvečer. Minila je hitreje, kot smo se nadejali. Čas smo si krajšali s šalami in prigodami, žejo smo si v posebnem vagonu gasili s pijačo. Opazovali smo naravne lepote pokrajine: števil-

ne visoke gole hribe ter globoke soteske, skozi katere so si reke utrle pot. Žal zaradi noči nismo videli najlepših predelov Črne gore, pa Bara in del črnogorskega Primorja do Budve, kamor smo se peljali prenočit.

Naslednje jutro smo imeli le toliko časa, da smo si s terase hotela ogledali del Budve; stari del, kjer še niso odstranjeni ostanki katastrofalnega potresa iz leta 1979, ter številne novogradnje, ki dajejo mestu sodobnejši videz.

Zadnjega dne je bil cilj izleta ogled Njegoševga mavzoleja na Lovčenu. Po strmi ovinkasti cesti smo se povzpeli 1600 m visoko, nato premagali še 400 stopnic in bili nvrhu druge najvišje gore v Črni gori. Tu stoji veličasten spomenik, ki so ga postavili Črnogorci svojemu največjemu pesniku in vladiki Petru Petroviću-Njegošu, znamenemu po pesnitvi „Gorski venec“, ki opisuje trpljenje in boje črnogorskega ljudstva pod turško oblastjo. Med vožnjo z avtobusom ter z vrha hriba smo videli del Črne gore. Povsod samo gorovje, skalnato ali poraslo z revnim grmičevjem. Vsaka pest zemlje, ki se je ohranila v kotlinah, je skrbno obdelana. Pogled na pokrajino nas prepriča, kako trdo in težko je življenje tukajšnjega človeka.

Po povratku z Lovčena smo se ustavili v Cetinju, kjer smo si ogledali Njegošev muzej.

Vožnjo smo nadaljevali proti Dubrovniku. Časa za ogled mesta je bilo malo, le toliko, da smo bežno obiskali stari del z znamenito arhitekturo. Na dubrovnškem letališču smo

enourno zamudo letala izkoristili za ogled pristajanja iz vzletanja na tem najprometnejšem letališču v naši državi.

Izlet se je nagibal h koncu. Na poti proti domu smo še enkrat obudili spomine s poti, na katero nas bodo še dolgo spominjale fotografije, razglednice in razni spominki.

Na koncu lahko rečem, da je izlet uspel, kar je bilo videti na obrazu vsakega udeleženca. Temu je pripomoglo še izredno lepo vreme. Bogatejši smo z mnogo novega, videli smo velik del naše domovine, predvsem pa pozabili na vsakdanje težave. Žal nam je le, da se izleta ni udeležilo še več delavcev.

MARIJA TURK

Kako ravnati s sestoji, ki jih je poškodoval sneg? Izkušnje v Avstriji. — Postopek je odvisen od drevesnih vrst v poškodovanih sestojih, pa tudi od števila dreves, ki mora ostati v sestoji na enem hektaru. V gošči bi morale ostati v sestoji na enem hektaru najmanj 700 do 1000, v letvenjaku pa 400 — 600 osebkov. Praznine do 300 kvadratnih metrov je treba popolniti z listavci (lipa, javor, bukev) večje pa z hitrorastočimi iglavci.

*

V Švici so proučevali odpornost posameznih drevesnih vrst proti škodljivim plinom iz industrijskih obratov. Najbolj škodljive so zmesi, ki vsebujejo fluor. V najbolj ogroženih področjih priporočajo (kot najbolj odporne) jerebiko, robinijo, trepetliko, brezo in macesen. Manj so odporni bukev, hrast, jesen, javor in lipa.

Kadar nismo sami v preveliki stiski za prevoz, z našimi kamioni prevažamo tudi uvožen afriški les za novolesovo skladišče v Straži. En sam hloed na tem kamionu je meril devet kubičnih metrov. (Foto: Boris Pucelj)

Včasih imajo vozniki naših tovornjakov še posebno težko nalogo. Na tem kamionu so kostonjevi drogovi dolgi kar šestnajst metrov, kar že ni več v skladu s prometnimi predpisi. (Foto: Boris Pucelj)

Kje smo bili na izletu?

(z vlakom, avtobusom, letalom, ladjo)

Osnovne organizacije sindikata tozdov in DSSS so tudi letos priredile za svoje člane zanimive izlete. Le-ti so postali v preteklih letih že kar ustaljena navada. Izkazalo se je (kar se z vsakim izletom še potrjuje), da so izleti zelo koristni za zблиževanje med člani delovne organizacije in so ob prijetnem razvedrilu tudi zaradi dobro pripravljenih programov celo izobraževalnega pomena. Na večini izletov si člani ogledajo razne industrijske obrate, spoznajo prirodne lepote in zemljepisne posebnosti obiskanih krajev ter zgodovinske spomenike, zlasti iz narodnoosvobodilne borbe.

Vsak izlet pomeni spoznanje novega predela naše ožje ali širše domovine. Za večino izletov tako velja načelo: prijetno s koristnim.

Letos so priredile izlete vse osnovne sindikalne organizacije, razen sindikalne organizacije TOK Gozdarstvo Trebnje. V naslednjih vrsticah so na kratko zapisani nekateri podatki o letošnjih izletih.

Letos so priredile izlete vse osnovne sindikalne organizacije, razen sindikalne organizacije TOK Gozdarstvo Trebnje. V naslednjih vrsticah so na kratko zapisani nekateri podatki o letošnjih izletih.

TOZD ali TOK	Potovalni program
TOZD Novo mesto	Brnik-Struge pri Ohridu (z letalom); Ohrid-Sv. Naum (z avtobusom) - Ohrid (z ladjo), planina Galičica - Prespansko jezero-Kruševo-Bitolj-Kičevo-Ohrid (z avtobusom) - Brnik (z letalom).
TOZD Straža	Beograd (z letalom)-Bar (z vlakom), Budva-Lovčen-Dubrovnik (z avtobusom) Brnik (z letalom)
TOZD Podturn	Z avtobusom: Zagreb-Beograd-Kragujevac-Kraljevo-Žiča-Čačak-Titove UŽice-Zvornik-Tuzla-Doboja-Slavonski brod-Novo mesto
TOZD Črmošnjice	Z avtobusom: Beograd-Novi Sad-Fruška gora
TOZD Črnomelj	z avtobusom: Postojna-Nova Gorica-Bolnica Franja-Dražgoše
TOK Novo mesto (delavci)	Zagreb (z avtobusom) - Beograd (z letalom) Bar (z vlakom) - Budva-Boka Kotorska-Lovčen-Dubrovnik (z avtobusom)- Zagreb (z letalom)
TOK Novo mesto (kooperanti)	z avtobusom Brežice-Kumrovec-Zagreb (velesejem)
TOK Črnomelj (gelavci in kooperanti)	z avtobusom: Bihac-Bosanski Petrovac, Drvar-Jajce-Banja Luka-Kozara-Jasenovac-Zagreb-Karlovec
TOZD Transport in gradnje	z avtobusom: Dunaj, Brno
DSSS	z avtobusom: Kumrovec-Ormož
Društvo knjigovodij:	Zagreb (z avtobusom) - Split (z letalom) Kaštel-Primošten-Krk-Reka (z ladjo) Novo mesto (z avtobusom)

Hasan Mujakić že blizu 20 let vodi skupino delavcev pri gradnji cest. Za lepo število kilometrov se je v tem času zagostila cestna mreža na našem območju.

Podturnčani v Srbiji in Bosni

Z zbirnega mesta v Podturnu smo se odpeljali proti Zagrebu in v zgodnjih jutranjih urah nadaljevali pot prek Slavonije in Srema do Beograda. Dopoldan smo si ogledali hišo cvetja, popoldan pa Kalamegdan in še nekatere zgodovinske zanimivosti mesta. Prenočili smo v Beogradu.

Drugi dan smo si ogledali spomenik neznanemu junaku na Avali, se odpeljali proti Topoli in si ogledali samostan Oplenac. Nadaljevali smo pot proti Kragujevcu, tam videli spominski park 21. oktober (Šumarica), mestne zanimivosti in tovarno osebnih avtomobilov

CZ. Na poti v Kraljevo smo obiskali samostan Žiča in v večernih urah prispeli v Čačak, kjer smo prenočili.

Tretji dan smo potovali proti Titovemu Užicu. Sprehodili smo se po mestu ter bili v muzeju, mehanični delavnici iz NOB. Po krajšem ogledu mesta in zanimivosti smo se odpeljali do spomenika in muzeja na Kadinjači. Vračali smo se preko Zvornika, Tuzle, Doboja in Slavonskega Broda. V Novo mesto smo prišli ob desetih zvečer. Potovali smo prijetno s Komposovim avtobusom.

MILENA BOBAŠ

Novi greder, ki ga je pridobil tozd „gradnje in transport“ velja 200 milijonov. Nanj je pritrjen tudi vibrator, tako da bo opravljal dvoje del: vzdrževanje že zgrajenih cest in utrjevanje novih.

	Trajanje izleta	Število udelež.	Stroški po osebi din	Samoudeležba	Opcmba
TOZD Novo mesto	3 dni	37	4.150	1.800	Kompas
TOZD Straža	3 dni	43	5.200	2.200	Kompas
TOZD Podturn	3 dni	44	3.200	1.000	Kompas
TOZD Črmošnjice	2 dni	42	1.700	500	Viator
TOZD Črnomelj	2 dni	45	1.729	500	Viator
TOK Novo mesto	3 dni	38	4.700	2.000	Kompas
	1 dan	28	700	-	
TOK Črnomelj	2 dni	42	1.592	300	Viator
TOZD Gradnje	2 dni	35	2.560	500	Kompas
DSSS	2 dni	35	2.050	600	Globtour
Društvo knjigovodij (iz DSSS, tozdov in tokov)	4 dni	12	4.800	1.000	Globtour

Kaj mi pomeni gozd?

Nagrajena naloga ob razstavi „Gozd, gobe, cvetje“

Dan na morju. Brezupna vročina, skozi katero prodira le rahla sapica. Nenadoma ob skalo udari velik val, se dvigne visoko in ostro oškropi kamnito obalo.

Nekaj časa sem zamišljeno sedela na obali in premišljevala o počitnicah. Uspaval me je glas motorne žage, ki je pela v gozdu. Nenadoma me je iz sanj zbudil glas alarmne naprave. Glasno je vreščala svoj enakomerni zvok. Stekla sem za skupino ljudi, ki se je bližala gozdu, ta pa je bil že ves v plamenih. Gasilci in drugi ljudje so hiteli gasiti požar, ki se je zaradi izsušenih tal, suhe trave in listja hitro širil. Po nekaj urah trdega dela so potpežljivi gasilci požar omejili, vendar so postavili še protipožarni zid in določili gozdno stražo. Ko so požar nekoliko omejili, so nekateri pričeli iskati krivca, ki se ves čas požara ni pojavil. Kmalu so našli njegovo zoglenelo truplo. Vzrok požara so tudi kmalu razjasnili. Le-ta se je vnel zaradi iskre iz izpušne cevi motorne žage, ko je delavec podiral drevo.

Ta nesrečni dogodek je v meni vzbudil vprašanje. Kaj nam sploh pomeni gozd, da ga ne znamo varovati? Dandanes mnogokrat slišimo, da je zrak onesnažen. Zakaj? Različne kemikalije iz izpušnih plinov tovarn ogrožajo gozd – pljuča

sveta, pa požari, ki jih ni malo, zlasti na Krasu v poletni vročini. Največjo nevarnost za gozdove pa predstavljajo nepokošeni travniki in zapuščeni pašniki, kjer se ogenj izredno hitro razplamti v požar.

Ljudje si v poznih jesenskih dneh pripravljajo kurjavo. Ob sedanjih energetske krizi, ko primanjkuje nafte in premoga, je za kmete, ki imajo svoj gozd, najprimernejši les in zato včasih sekajo tudi več, kot je za gozd koristno.

Vsi ljudje bi morali gozdove predvsem varovati, ne pa povzročati škodo zaradi nepredvidnosti, nepoučenosti, malomarnosti pa tudi zlonamernosti je prepogosta spremljevalka opuščenih gozdov.

Učence bi morali že v šolskih klopek seznanjati z akcijami pogozdovanja, da se zapolni vrzel, ki nastaja ob podobnih, že prej naštetih primerih. Lep primer pogozdovanja smo imeli na naši šoli lansko leto. Zasadili smo okoli 1100 smrečic na izsekanem področju v bližini Koroške vasi. S prisluznim denarjem smo si delno plačali končni izlet. Naravi in sebi smo torej naredili veliko korist, a pomislili smo, da lahko v prav tolikšem času zgori dvakrat toliko površin gozdov in še več.

Gozd je tudi kraj, kamor se zatečem, kadar mi je najbolj hudo. Ptičje petje me pomiri, veter mi posuši solze in žalost izgine kar sama.

Pa kaj hočemo. Z besedami ne bomo veliko storili. Morali bomo tudi kaj načrtno storiti za naše gozdove.

Mislím, da bi se morali vsi ljudje bolj zavedati odgovornosti za naravno bogastvo, sicer bo od naše lepe dežele ostala le opustošena puščava.

**IRENA NOVAK,
OŠ Janez Trdina
Stopiče, 8. b. razred**

Leta 1970 je bilo glede gozdnih požarov v Franciji eno najbolj nesrečnih. Na jugu vzdolž Sredozemskega morja je požar uničil blizu 19.000 hektarov borovih gozdov. Cesto, ki vodi skozi gozdove južne Francije, so poimenovali po Marku Robertu, ki je umrl pri gašenju požara. — Za gašenje gozdnih požarov so nabavili dvanajst posebnih letal, ki se morejo spustiti na vodno gladino in se oškrbeti z vodo. Petletne izkušnje v boju proti gozdnim požarom dokazujejo uspešno uporabo lahkih letal, opremljenih s cisternami, ki vsebujejo 600 do 2500 litrov vode.

Gozd je naše zeleno bogastvo, pravimo. V gozdu pa je tudi vse več našega „bivšega bogastva“.

Najcenejša zbirka

REDNA LETNA KNJIŽNA ZBIRKA PREŠERNOVE DRUŽBE

Pred obletnico rojstva dr. Franceta Prešerna, ki jo slavimo 3. decembra, je Prešernova družba spet izdala svojo redno letno knjižno zbirko. Ta, gotovo najcenejša zbirka na Slovenskem, vezana v platno, z večbarvnim ščitnim ovitkom (broširan je le koledar) in tiskana na brezlesnem papirju, stane vsega 450 dinarjev. Če ne potrebujete trdih platnic in boljšega papirja, se lahko odločite za broširano izdajo, ki stane le 350 dinarjev.

Naročnino lahko plačate tudi v dveh obrokih. Vendar to ni vse, zaradi česar na izid zbirke opozarjamo tudi člane našega kolektiva. Skrbno izbrano in mikavno branje je vredno, da bi ga imeli v vsaki družini:

1. „Prešernov koledar“ za leto 1982 je knjiga velikega formata z blizu 200 stranmi, prinaša, poleg koledarskega dela, opremljenega z barvnimi reprodukcijami slik Maksima Gasparija, vrsto aktualnih člankov, ki bodo prav gotovo pritegnili vsakega bralca. Vekoslav Grmič razpravlja o mestu kristjanov v naši samoupravni socialistični družbi, Jože Smole razgrinja podobo današnjega nemirnega sveta, Anton Trstenjak kritično razmišlja o grozeči sili porabniške družbe in samomoru, Ivan Sedej pa primerja staro in novo kmečko in sodobno ljudsko arhitekturo. Tu so še Jožeta Dolenc „Ob štiristoletnici Gregorijanskega koledarja“, Janeza Gregorija „Tudi pri nas je živalstvo ogroženo“, Franceta Adamiča „Spomini na brata Louisa Adamiča“ pa pesmi in kratka proza sodobnih slovenskih ustvarjalcev (Vladimirja Kavčiča, Miša Kranjca, Pavleta Zidarja, Karla Grabeljska, Toneta Svetine, Miloša Mikelna in drugih).

2. „Ta glavna Urša“ je privlačna lahkotna pripoved znanega slovenskega romanopisca Smiljana Rozmana, napisana v obliki dnevnika predstavnice sodobne šolske mladine.

3. „Ljudje pod Osojnikom“ je delo, v katerem nam pisatelj France Bevk z enkratnim mojstrstvom in umetniško tenkočutnostjo prikaže usodo svojih rojakov, kmetov, dninarjev in drugih hribovskih prebivalcev.

4. „Po jamborni cesti... v mesto na peklu“ je na bogatih pričevanjih osnovan kulturno-zgodovinski zapis dr. Miroslava Pahorja (ob sodelovanju Ilonke Hajnal). Knjiga pripoveduje o stari rimski cesti pod Nanosom, po kateri so od nekdaj prevažali les proti Trstu.

5. „Hitro pripravljane jedi“ je priročnik, ki daje sodobnim mladim kuharicam in kuharjem v roke napotilo za hitro pripravljane okusnih jedi. Napisala ga je priznana avtorica tovrstnih del Andreja Grum.

Če se še niste odločili za nakup, vam priporočamo, da poiščete poverjenika Prešernove družbe in zbirko pri njemu naročite. Lahko pa izpolnite tudi priloženo naročilnico in jo pošljete Prešernovi družbi, Ljubljana, Borsetova 27.

NAROČILNICA

Naročam REDNO LETNO KNJIŽNO ZBIRKO Prešernove družbe za leto 1981 (5 knjig)

a) broširano – za 350 dinarjev

b) vezano – za 450 dinarjev

Naročnino bom poravnal:

a) v celoti, takoj ob prejemu knjig

b) v dveh zaporednih mesečnih obrokih

Knjige mi pošljite na naslov:

Ime in priimek:

Ulica:

Pošta in poštna številka:

Zaposlen sem (naslov)

Datum: Podpis:

Mirko Bajt- srečanje z Abrahamom

Mirko se je rodil 21. septembra 1931 v Črnomlju. Kot prvorojenec številne delavske družine ni imel rožnate mladosti. Težki časi, v katerih je odrasčal, so mu že v mladosti vcepili delovno zagnanost in skromnost, ki ga še danes spremljata na njegovi življenjski poti.

Osnovno šolo je obiskoval v Črnomlju in tam doživljal burna vojna leta. Potem ko je oče odšel v partizane, je kot najstarejši otrok pomagal doma in z malo brezsrkbenega otroštva preživel vojno vihro.

Po osvoboditvi se je vpisal na srednjo gozdarsko šolo v Ljubljani in jo končal 1952. Njegova življenjska pot gozdarskega strokovnjaka je pestra. Najprej je urejeval gozdarsko enoto Pišče, ki je takrat še spadala pod Gozdno gospodarstvo Novo mesto. Od tu je odšel 1953 v Črnomelj in delal kot okrajni gozdar do 1955, ko je bil okraj Črnomelj ukinjen. V Žužemberku je delal kot revirni vodja pri OLO Novo mesto, upravi za gozdarstvo. Leta 1957 je nasto-

pil službo kot revirni vodja v Dolenjskih Toplicah pri takratni gozdarsko-lesni poslovni zvezi in bil na tem mestu vse do februarja 1961, ko je prevzel službo referenta za gojenje gozdov pri KZ Novo mesto. Od novembra 1961 je opravljal delo šefe odseka za gozdarstvo pri OLO Novo mesto (do 15. aprila 1966), dokler se ni zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Novo mesto, kot referent za gojenje gozdov. To delo je opravljaj vse do 1979, ko je bil imenovan za pomočnika vodje tozda Gozdarstvo Novo mesto, kar je še danes.

V času, ki ga je prebil med nami kot gojitelj in sedaj pomočnik, se je s posebno ljubeznijo in zavzetostjo posvetil gojitvi gozdov in drevesničarski proizvodnji. Njemu gre zasluga za vzorno vodenje drevesnice Krka, kjer vzgajamo sadike po Dunnemanovi metodi. Pri tej vzgoji je dosegel pomembne rezultate, saj mu je z nekaterimi izpopolnitvami metode uspelo izboljšati proizvodnjo sadik.

Mirka ne poznamo samo kot zagnanega in dobrega gozdarskega strokovnjaka. Odkar je med nami, pridno dela kot samoupravljelec in družbeni delavec. Poznamo ga kot skromnega, tihega in vestnega sodelavca ter dobrega tovariša.

Podoba našega slavljenca pa prav gotovo ne bi bila popolna, če ne bi omenil njegovih konjičkov: vinogradništva, ribištva in pozimi smučanja.

Mirko, ob srečanju z Abrahamom ti v imenu sodelavcev iskreno čestitam, želim zdravja in sreče ter novih delovnih uspehov na vseh področjih!

VLADO PAVEC, dipl. inž.

Lovska koča LD Šentjerneje na Pragu. Tu je bil 13. maja 1942 ustanovljen Gorjanski bataljon. Včasih nudi zatočišče tudi gozdarjem. (Foto: Mirko Bajt)

Jesen

V škrlatni kočiji jesen se pelja,
zopet pri nas si je domek našla.

Z zlatom je naše gozdove povila,
travnike in polja z dežjem zalila.
Na trgatvi veselo trgači pojo,
brentači pa grozdje v kad zaneso.

V gozdu se kostanj listju smehlja,
veterček pihne in pade na tla.

Hruška rumena na veji zori,
zagleda jo punčka, hruške več ni.

„Na pot je zdaj treba!“ si pravijo ptice,
tu nam ostanejo le drage sinice.

Pusto je polje in polne kleti,
lačni ne bomo, ni nam skrbi.

Ozimnico mama najbolje napravi,
marmelado, kompote v shrambo postavi.
S košarico v roki po gobe hitimo,
ob pogledu na njih že sline cedimo.

Veliko darov nam jesen je prinesla,
ko bo odšla, jih bo s sabo odnesla.

SUZANA ANDOLŠEK, 7. a
OŠ 12. SNOUB Bršljin

Težke kovine v listju. V okolici neke kanadske tovarne niklja in topilnici svinca so ugotavljali, koliko težkih kovin vsebuje listje drevja. V sorazmerju z oddaljevanjem od tovarne od 3 do 60 kilometrov se je količina bakra v listju ješše zmanjšala od 94 na 14 mg/kg, niklja od 207 na 10 mg/kg, v listju javorja pa bakra od 31 na 11 g in niklja od 60 na 4 mg/kg.

*

Skupna količina sončne energije, ki v enem letu doseže zemljo, je 75-krat večja od vse zemeljske rezerve goriv, ki je nastajalo iz tkiva rastlin v preteklih tristo milijonih let.

*

Na Poljskem so ugotovili, da navadno brinje v družbi z rdečim borom povečuje delež humusa in uravnava kislost tal, kar pospešuje rast bora.

*

V vzhodnem delu ZSSR je ena petina vsega gozdnega bogastva na zemlji. Nekateri predeli so za gospodarjenje še nepristopni. Drugje pa so obsežna sečišča in velike površine umetno pogozdujejo. V sibirskih gozdovih je sedemdeset odstotkov svetovnih rezerv iglavcev. Vsako leto posekajo v Sibiriji deset tisoč km² gozdov (toliko je vseh gozdov v Sloveniji).

Jaroslav Strašek je eden od treh voznikov, ki še vlačijo les na tozdu Straža. Pri zbiranju slučajnih pripadkov je vlaka s konji še vedno najprimernejša.

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Penca. Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tesari. – Izhaja enkrat na mesec v 1400 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD Dolenjski list; tisk: TOZD Tiskarna Novo mesto.